

**«HUNGARY – UKRAINE –
EUROPEAN UNION:
SCIENTIFIC INTERACTION
OF MODERN LEGAL THOUGHTS»**

**«УГОРЩИНА – УКРАЇНА –
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ:
НАУКОВА ВЗАЄМОДІЯ СУЧАСНИХ
ПРАВОВИХ ДУМОК»**

Institute of educational and professional developments
Limited Liability Company «SNK Group»
State Higher Educational Institution
«Uzhhorod National University»
Faculty of Law, State University
of Infrastructure and Technology

**«HUNGARY – UKRAINE –
EUROPEAN UNION:
SCIENTIFIC INTERACTION
OF MODERN LEGAL THOUGHTS»**

Materials
International research and practice conference

Budapest, 2023

Інститут освіти та професійного розвитку
Товариство з обмеженою відповідальністю «СНК груп»
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Юридичний факультет Державного університету
інфраструктури та технологій

**«УГОРЩИНА – УКРАЇНА –
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ:
НАУКОВА ВЗАЄМОДІЯ СУЧАСНИХ
ПРАВОВИХ ДУМОК»**

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції

Будапешт, 2023

HU ISBN 978-615-82183-4-4 (PDF)

Appears (in English, Hungary, German, Ukrainian) 1 times a year, («spring»). (The editorial board reserves the right to make changes).
Articles, studies, reviews, etc. they reflect the authors' opinions.

Founder and publisher: Oktatási és Szakmai Fejlesztési Intézet Alapítvány, Institute of Educational and Professional Development.
Official registration number: 01-01-0012772
1065 Budapest, Hajós utca 17. 1/2. Tel.: +36704136699.
E-mail: iepdoffice@gmail.com

Proofread journals. Each manuscript submitted for publication is called double-blind peer-reviewed. The journal only publish original, previously unpublished works.

Editor in chief:

Litvin István PhD, Oktatási és Szakmai Fejlesztési Intézet Alapítvány elnöke (Institute of Educational and Professional Development)

Scientific secretary:

Prof. JUDr. **Slipchenko Svyatoslav**, DrSc

Editing the editorial board:

Hungary:

Dr. habil. **Kozár László** PhD mindkettő Management and Business tudományterület. Intézetvezető Egyetemi Magántanár Budapesti Gazdasági Egyetem

Ukraine:

Prof. **Barabash Olha**, Doctor of Law, professor of the department of general legal disciplines Institute of Law Lviv State University of Internal Affairs Prof. JUDr.

Zhornokui Yurii, DrSc, Head of Department of Civil Law and Process, Kharkiv National University of Internal Affairs

Assoc. Prof. Dr. **Stepan Lytvyn** PhD, Department of Civil Law and Process at the State higher educational establishment "Uzhhorod National University", Lawyer.

Assoc. Prof Dr. **Elena Pikhurets** PhD, Department of Civil Law Disciplines, Kharkiv National University of Internal Affairs

PhD in Law, **Maryna Vedenyapina** Associate Professor at the Department of Economic Security and Financial Investigations of the National Academy of Internal Affairs

Associate Professor, **Kateryna Dobkina**, Doctor of Law, Dean Faculty of Law State University of Infrastructure and Technologies Kyiv, Ukraine

ISBN: 978-615-82183-4-4

ЗМІСТ

Арапін Юрій Миколайович. Зміст та коригування політики держави на ринку зерна України	7
Барабаш О. О. Боротьба з екологічними злочинами в країнах Європи: міжнародні стандарти діяльності поліції Інтерпол.....	10
Барабаш О. О., Яцків Д.В. Збільшення кількості біженців та тимчасово захищених осіб під час війни в Україні.....	15
Буянов Михайло. Науковий керівник: Добкіна Катерина. Медіація як спосіб альтернативного вирішення спорів	20
Веденяпіна Марина. Індустріальні парки Угорщини – досвід, який може бути використаний Україною при вступі до ЄС.....	23
Закриницька Вікторія Олександрівна. Зарубіжні моделі соціального захисту сім'ї, дітей та молоді	27
Івашина Оксана. Керівник: Катерина Добкіна. Правові наслідки перегляду арбітражних рішень державними судами України ...	31
Комарницький І.В. Забезпечення та захист прав біженців під час війни в Україні: міжнародні стандарти	38
Крошка Надія Володимирівна. Небезпеки інтернет-залежності у воєнний час в контексті кібербезпеки	42
Мамедзаде Керім Хафіз огли. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про правовий статус іноземців і осіб без громадянства: особливості воєнного часу	45
Нагорний О.В. Науковий керівник: Добкіна К.Р. Переваги Міжнародного комерційного арбітражного суду як виду альтернативного врегулювання спорів.....	48
Печора Каріна Володимирівна. Повноваження Національного банку України як суб'єкта публічного адміністрування торгівлі валютними цінностями.....	53
Плотнікова К.О. До питання щодо місцевих запозичень.....	56

Ротай Валерія. Керівник: Веденяпіна Марина. Угорщина-Україна-Європейський Союз: наукова взаємодія сучасних правових думок.....	59
Сімак О.І. Науковий керівник: Добкіна К.Р. Проблеми впровадження арбітражу в Україні.....	62
Сукайло Б.О. Науковий керівник: Добкіна К.Р. Переваги та недоліки медіації в розв'язанні спорів	67

Арапін Юрій Миколайович,
*здобувач наукового ступеня доктора філософії
кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань
Національної академії внутрішніх справ*

ЗМІСТ ТА КОРИГУВАННЯ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ НА РИНКУ ЗЕРНА УКРАЇНИ

Зернова сфера України є складовою частиною загальної продовольчої політики, що пов'язана з інституційно оформленим системним впливом держави на відповідний ринок. Ринок зерна (далі – РЗ) в Україні відноситься до стратегічних, на якому забезпечуються внутрішні потреби держави, а також національні продовольчі пріоритети.

Загалом політику держави на РЗ можна визначити, як системну діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, яка спрямована на забезпечення продовольчої безпеки, внутрішніх потреб держави, підвищення рентабельності сільськогосподарського виробництва.

До основних принципів політики держави на РЗ можна віднести:

- рівний доступ та адресність державної підтримки для всіх суб'єктів РЗ;
- рівний доступ до інформації про ринки та державну регуляторну політику стосовно діяльності суб'єктів РЗ;
- єдність РЗ та ринку ресурсів для суб'єктів ринку на всій території країни;
- забезпечення належних умов розвитку досконалої конкуренції.

До засобів реалізації політики держави на РЗ слід віднести:

- формування та регулювання ринку сільськогосподарської продукції, сировини та продовольства;
- розвиток інфраструктури РЗ;
- державна підтримка суб'єктів ринку та захист економічних інтересів вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників на внутрішньому та зовнішньому ринках [1, с. 64].

Варто відзначити, що певному періоду соціально-економічного розвитку країни відповідає свій набір та певна пропорція методів

непрямого та прямого регулювання відносин на РЗ. Для державного регулювання зтяжнього перехідного періоду характерне поєднання як методів прямого впливу держави на економіку, так і застосування непрямих методів регулювання. Проте, концепція впливу держави на РЗ також відрізняється щодо вирішення питання про інтенсивність такого впливу та активність державного втручання у ринкові процеси. У цьому зв'язку вибір підходу стосовно РЗ та особливості його правового регулювання, тісно пов'язані зі специфікою галузі. Щодо РЗ такими є природно-кліматичні умови, використання земельних ресурсів, багатогалузевий характер суб'єктів ринку, висока капітало- та енергоємність сільськогосподарського ринку, а також, говорячи про вітчизняний РЗ, – кризові явища, що періодично мають місце. Зазначена специфіка РЗ зумовлює необхідність застосування таких форм та методів публічного регулювання РЗ, які підвищать конкурентоспроможність діяльності суб'єктів РЗ.

На даний час удосконалення публічного регулювання РЗ відбувається шляхом усунення адміністративних бар'єрів та спрощення дозвільних процедур. Нормами законодавства на РЗ мають бути встановлені мотивуючий та стимулюючий характер виробництва сільськогосподарської продукції. Кінцевою метою такої політики, разом із забезпеченням продовольчої безпеки, має бути збільшення прибутковості у діяльності суб'єктів РЗ, яке сприятиме зростанню зайнятості, збільшенню платежів до бюджетів всіх рівнів, підвищенню доходів населення, а також надасть поштовх розвитку суміжних галузей та інфраструктури [2].

Резюмуючи вищевикладене, вважаємо за необхідне констатувати, що політика держави на РЗ має органічно поєднувати в собі як стабілізуючі та стимулюючі заходи публічного регулювання, так і інноваційні, засновані на прогнозуванні та плануванні управлінських технологій. Забезпечити це можливо як коригуванням нормативно-правового забезпечення публічного регулювання РЗ за допомогою доповнення цілей політики держави, так і шляхом перегляду правозастосовної практики, що склалася, а також забезпечення націленості суб'єктів публічного регулювання РЗ на спрощення, прискорення адміністративних процедур, стимулювання та підтримку суб'єктів РЗ, задіяних у цій сфері.

Оскільки політика держави на РЗ носить стратегічний та концептуальний характер для напрацювання та реалізації заходів пу-

блічного регулювання РЗ, багато в чому від гнучкості, актуальності та системності у її проведенні залежить ефективність такого регулювання. Враховуючи недостатню забезпеченість продовольчої безпеки держави, а також падіння рентабельності на інших сільськогосподарських ринках, коригування політики держави та відповідних форм і методів публічного регулювання РЗ, є одним із першочергових завдань, що стоять перед суб'єктами публічного регулювання РЗ.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко І. Г. Роль держави в запобіганні неправомірній концентрації фінансових установ на ринку фінансових послуг. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія : Юридичні науки. 2015. № 4. С. 63–66. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_jur_2015_4%282%29_17.
2. Мелешко М. І. Державне регулювання ринку зерна і ринкових відносин. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2010. № 6. URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=145>.

Барабаш О. О.

*Доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри загально-правових дисциплін
Інституту права*

*Львівського державного університету внутрішніх справ
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-2666-9696>*

БОРТЬБА З ЕКОЛОГІЧНИМИ ЗЛОЧИНАМИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ ІНТЕРПОЛ

Упродовж останніх десятиріч в Європі значно погіршився стан довкілля та загострилася проблема боротьби з його забрудненням. Кожен рік у державах-членах Європейського Союзу виробляється приблизно 2 мільярди тон відходів, і цей показник щорічно збільшується на 10%. Якість життя європейців, особливо тих, що мешкають у великих містах, значно погіршилась та продовжує погіршуватись через забруднення довкілля. Саме тому захист довкілля є однією з найважливіших проблем, що стоять сьогодні перед Об'єднаною Європою. На першому етапі становлення Європейська Спільнота приділяла основну увагу питанням економічного розвитку. Однак згодом стало зрозуміло, що стратегія розвитку ЄС має бути доповнена дієвими інструментами запобігання виснаженню природних ресурсів та погіршенню стану довкілля [1]. Для виправлення цієї ситуації природоохоронним органам потрібні найбільш екологічно результативні та економічно виправдані методи роботи та належні організаційні умови.

Зауважимо, що необхідність підвищення рівня дотримання екологічного законодавства у країнах Європи була визнана на Київській конференції міністрів «Навколишнє середовище для Європи» ще у травні 2003 р. Країнам було запропоновано покращити результати та методи роботи, що застосовуються в рамках систем екологічного контролю [2]. На цій конференції міністри схвалили «Керівні засади реформування державних органів контролю у сфері охорони навколишнього середовища у країнах Європи» і запропонували природоохоронним органам цих країн виконувати рекомендації «Керівних принципів», а країнам-донорам допомогти їм у цьому. Крім того,

країни погодились сприяти виконанню багатосторонніх екологічних угод.

Керівні принципи» передбачають системний підхід до екологічного контролю. Їхні рекомендації мають своєю метою створення базової моделі довгострокової реформи контрольно-наглядових природоохоронних органів, а також сприяння співробітництву та обміну інформацією між усіма задіяними сторонами, у тому числі державними відомствами, суб'єктами господарювання та громадськістю.

Важливо, що у сфері боротьби з екологічними злочинами істотну роль відіграє діяльність Інтерполу. Для боротьби зі злочинами у сфері захисту навколишнього середовища при Інтерпол було створено спеціальний підрозділ – Environmental Security Unit (відділ екологічної безпеки) [3]. Головне призначення цього підрозділу – очолювати глобальні зусилля для боротьби зі злочинами проти нашої планети. Відділ екологічної безпеки об'єднує діяльність наступних суб'єктів: держав-учасників Інтерполу, міжнародних урядових та неурядових організацій, представників приватного сектору та громадських співтовариств.

Даний відділ містить чотири глобальні правоохоронні команди, які займаються безпосередньою ліквідацією злочинних спільнот та організацій, які вчиняють екологічні злочини. Ці групи поділяються в залежності від галузі екологічних злочинів наступним чином: Fisheries (Риболовля), Forestry (Лісове господарство), Pollution (Забруднення навколишнього середовища) та Wildlife (Дика природа) [3]. Вказані групи надають правоохоронним органам держав найбільше схильні до тих чи інших екологічних злочинів досвід, засоби та інструменти, які необхідні для викриття злочинців з метою захисту навколишнього середовища. Крім цього, надається підтримка в рамках кримінального судочинства у справах, ускладнених іноземним елементом. Здійснюється підтримка щодо розкриття справ та досягнення цілей, поставлених правоохоронними органами цих держав. Особлива увага приділяється координації операцій та обміну інформацією між правоохоронними органами. Також державам надається допомога в проведенні аналітичної роботи в екологічній сфері.

Ці групи присутні в офісах Інтерполу по всьому світу з метою оперативного реагування на осередки злочинів. Вони сприяють у реалізації регіональних потреб у боротьбі з екологічними злочинами. Очолюють офіс команда – Strategy Team (Стратегічна Команда) [3].

Вона допомагає цим чотирьом командам функціонувати у взаємозалежному світі, де міжнародна політика та партнерство необхідні для досягнення кінцевих цілей та підтримки інноваційного підходу до правоохоронної діяльності.

В рамках Інтерполу діє Environmental Compliance Enforcement Committee (Комітет з дотримання природоохоронного законодавства). До нього входять посадові особи виконавчого рівня та особи, які приймають рішення, що представляють інтереси країн-членів ЄС [3]. Environmental Compliance Enforcement Committee встановлює і визначає пріоритети з реагування на тенденції, що виникають у сфері екологічних злочинів. Також він виступає як певний форум для співробітників правоохоронних органів для обміну досвідом та знаннями та обговорення нових стратегій боротьби з екологічними правопорушеннями.

Іншим структурним підрозділом є National Environmental Security Task Force (Національні цільові сили екологічної безпеки) (далі – NEST) [3]. NEST об'єднує поліцію, митницю, природоохоронні органи, прокуратуру, неурядові організації та міжурядових партнерів з метою зосередження зусиль щодо боротьби з екологічними злочинами.

NEST дозволяють правоохоронним органам отримувати підтримку від наукових експертів, чиї знання та доступ до ресурсів мають неоціненне значення у боротьбі з екологічними злочинцями. NEST використовує мандати кожного агентства, що бере участь у боротьбі з екологічними злочинами: від незаконного браконьєрства на місцях скоєння злочину до розслідування фінансових та податкових справ злочинних угруповань [3].

Одним із елементів протидії екологічним злочинам є проведення Regional Investigative and Analytical Case Meetings (Регіональні зустрічі з розслідування та аналізу справ). Дані заходи дозволяють слідчим з різних країн зустрічатися для розгляду поточних справ, а також для обміну розвідданими та проведення аналізу, допомагаючи їм швидше вести розслідування. Вони збираються на прохання держави ЄС, де співробітники Інтерполу можуть надати експертну допомогу у разі потреби.

У структурі Інтерполу існують Investigative Support Teams (Слідчі команди підтримки) [3]. Інтерпол скеровує групи спеціалізованих працівників правоохоронних органів для підтримки національних органів державної влади у їх розслідуваннях. Експерти надають до-

помогу в розслідуванні, проводять цифрові експертизи, а також надають мовну та технічну підтримку при допиті підозрюваних. Також Інтерпол активно проводить тренінги та заходи щодо нарощування потенціалу правоохоронних органів держав-членів ЄС у боротьбі з екологічними злочинами.

Аналітики Інтерполу вивчають дані, пов'язані зі злочинцями. Вони виявляють зв'язки між різними злочинами у різних місцях, а потім проводять аналітичну роботу, щоб проводити розслідування, операції та стратегії і впливати на міжнародну політику у сфері протидії екологічним злочинам.

Потужним союзом для ведення ефективної боротьби зі злочинами проти дикої природи є The International Consortium on Combating Wildlife Crime (Міжнародний консорціум по боротьбі зі злочинами проти дикої природи) (далі – ICCWC). Цей альянс надає підтримку правоохоронним органам, допомагаючи здійснювати ефективні дії на місцях скоєння екологічних злочинів та притягувати злочинців до відповідальності. Створений ще у 2010 році ICCWC об'єднує у собі Інтерпол, Секретаріат Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни та флори, що знаходяться під загрозою зникнення (CITES), Управління Організації Об'єднаних Націй з наркотиків та злочинності (УНЗ ООН), Світовий банк та Світову митну організацію (СОТ).

Екологічна злочинність у всіх її формах являє собою серйозну міжнародну проблему та загрозу миру, безпеці та правопорядку. Виходячи зі змісту «Strategic Report: Environment, Peace and Security – A Convergence of Threats», можна дійти висновку, що екологічна злочинність посідає четверте місце за обсягом від усієї світової злочинної діяльності. Її дохідність оцінюється в 258 мільярдів доларів США та зростання зазначеної злочинної діяльності щорічно становить від 5 до 7 відсотків [4].

Таким чином, можна підсумувати, що роль Інтерполу та його структурних підрозділів у формуванні та розвитку міжнародних стандартів у галузі охорони навколишнього середовища на сьогодні доволі значуща та результативна. У даному випадку йдеться саме про практичну складову боротьби з екологічними злочинами. Екологічні злочини тісно переплітаються з іншими видами злочинної діяльності. У результаті цього їх розкриття стає великою проблемою для правоохоронних органів багатьох країн світу. Саме з цієї причини Інтерпол активно розвиває механізми протидії даному виду злочинності. Інтер-

пол та його стратегічні партнери щороку здійснюють спільну роботу для викриття злочинців, що отримують вигоду з широкого спектру екологічних злочинних діянь.

Список літератури:

1. Мовчан Ю. Політика ЄС у сфері охорони довкілля. *Офіційний сайт Міністерства юстиції України*. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_2971 (дата звернення: 10.07.2023).
2. Практика реалізації екологічного законодавства. Хід модернізації систем екологічного регулювання та контролю у країнах Східної Європи. URL: <https://www.oecd.org/env/outreach/39238874.pdf> (дата звернення: 10.07.2023).
3. Environmental Compliance and Enforcement Committee Advisory Board. *Офіційний сайт Інтерпол*. URL: <https://www.interpol.int/Crimes/Environmental-crime/Our-response-to-environmental-crime> (дата звернення: 10.07.2023).
4. Composition of the Forestry Crime Working Group *Офіційний сайт Інтерпол*. URL: <https://www.interpol.int/Crimes/Environmental-crime/Our-response-to-environmental-crime> (дата звернення: 10.07.2023).

Барабаш О. О.

*Доктор юридичних наук, доцент, професор
кафедри загально-правових дисциплін
Інституту права*

*Львівського державного університету внутрішніх справ
(Львів, Україна)*

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-2666-9696>

Яцків Д.В.

*здобувачка вищої освіти 3-го курсу 2 групи заочної
форми навчання Центру післядипломної освіти та
дистанційного навчання*

*Львівського державного університету внутрішніх справ
(Львів, Україна)*

ЗБІЛЬШЕННЯ КІЛЬКОСТІ БІЖЕНЦІВ ТА ТИМЧАСОВО ЗАХИЩЕНИХ ОСІБ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Через військову агресію з боку Росії свій дім змушені були залишити мільйони українців. Частина громадян України знайшли прихисток всередині країни, інша частина розпорошилася по різних країнах Європи. «Кількість біженців з України, зареєстрованих для тимчасового захисту або в аналогічних національних схемах захисту в Європі, станом на 28 березня 2023 року досягла 5 млн 8,28 тисяч» – повідомило Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) на своєму сайті [1]. При цьому статистичні дані свідчать, що на першому місці серед приймаючих країн знаходиться Польща, де станом на початок квітня 2023 року було зареєстровано 1,58 мільйона українців. Наступні – Німеччина (923 тисячі) та Чехія (504 тисячі) [2].

Також за зведеними даними Міністерства закордонних справ України, Міністерства соціальної політики та міжнародних організацій в Україні офіційно зареєстровано 4 843 633 внутрішньо переміщених осіб [3].

Останні два роки тисячі українців залишили свої місця проживання через війну, рятуючи власні життя та майно. На міжнарод-

но-правовому та національному рівнях встановлюються різні стандарти, завдяки яким українські біженці можуть отримати надію на гідне існування в іншій державі. З іншого боку існування такої категорії як біженці тягне за собою певні правові наслідки для будь-якої держави: встановлення обов'язків органів державної влади та посадових осіб щодо реалізації прав мігрантів та відповідальності за їх захист. З огляду на це, міграційна криза і зараз залишається однією з найбільш актуальних та важливих проблем, вирішення яких особливо гостро постала в країнах Європейського Союзу та спровокувала низку проблем законодавчого характеру.

Процедура, яка була б спільною для всієї території Європейського Союзу, що дозволяє визнати статус «біженця», досі відсутня. Нормативним правовим актом, який регулює це питання, наразі є Конвенція про статус біженців, прийнята ще 28.07.1951 р. Конференцією повноважних представників щодо питання про статус біженців та апатридів, скликаній відповідно до резолюції 429 (V) Генеральної Асамблеї від 14.12.1950 р. Крім того, питання визнання статусу «біженець» розглядається національним міграційним законодавством країн ЄС.

Міграційна політика багатьох держав визначає наявність негативних чи позитивних наслідків для тієї чи іншої країни. Проте, стосовно українських біженців недосконала міграційна політика може призвести до значного збільшення кількості нелегальних мігрантів на території будь-якої країни Європейського Союзу та, відповідно, посилити соціальну напруженість, пов'язану з ризиком виникнення конфліктів між корінним населенням країни та мігрантами на ґрунті національності, раси, релігії тощо, а також призвести до погіршення криміногенної ситуації, сприяючи зростанню злочинності, що надалі призведе до необхідності приймати певні нормативні акти.

З огляду на це, Управління Верховного комісара ООН у справах біженців запропонували Європейському Союзу створити загальну систему надання притулку за допомогою реформ та активізації фінансової підтримки країн, які приймають біженців за межами Європи [1]. Так, пропонується встановити всередині ЄС справедливий та швидкий процедури надання притулку, що дозволить визначити, хто дійсно потребує міжнародного захисту, а хто ні. Особи, що мають право на захист, зобов'язані швидко отримати статус та отримати підтримку держави для подальшої інтеграції. Особам, які не потребують міжнародного захисту, має бути сприяння поверненню до своєї країни.

Для цього необхідно встановити відповідальність між державами-членами Євросоюзу у зв'язку з непропорційною кількістю заяв про надання притулку, що дозволить покращити діючу систему захисту прав біженців. Необхідно розробити низку правових норм, здатних охопити і врегулювати всі вищезазначені питання, не допускаючи подвійного тлумачення та прогалин, якими можуть скористатися окремі країни, які страждають від підвищеного навантаження потоку мігрантів [1].

Фінансова підтримка великих країн, які приймають українських біженців дозволить їм не просто вижити, а мати змогу нормального життя. Так, ООН закликає Президентів країн Євросоюзу забезпечити збільшення фінансування біженства з метою розвитку та подальшої підтримки приймаючих країн, а також допомоги вимушеним переселенцям у відновленні попереднього стану їхнього життя. Необхідно розуміти, що в цьому випадку має бути розроблено та розвинуто національне законодавство про біженців у кожній із країн-членів Європейського Союзу, яке при цьому не вступає в суперечність з міжнародними правовими актами, прийнятими Європейським Союзом, а також є максимально схожим між окремими країнами, щоб унеможливити привілейоване становище окремих країн.

Для координації зусиль з підтримки країн ЄС, які надають притулок та приймають людей, що вимушено покинули територію України внаслідок війни, Європейське агентство з питань притулку (EUAA) призначило 7 березня 2022 року Раду реагування на надзвичайну ситуацію в Україні (UERB), що сприяло реалізації Директиви про тимчасовий захист. EUAA є також і в Молдові, щоб забезпечити підтримку та надання інформації людям, які рятуються від війни. При цьому Європейська комісія запроваджує такі заходи у цій сфері, наприклад, запропонувала мігрантам у Греції по дві тисячі євро, щоб вони вирушили додому, що в п'ять разів перевищує суму, що виділяється мігрантам за програмами ООН на повернення до життя на батьківщині. У цьому процесі важливо те, що наступний бюджет ЄС а саме, план бюджету на 2021–2027 роки, дозволить продемонструвати глобальну солідарність щодо біженців та приймаючих їх країн.

Також Європейська комісія закликала інші країни брати до себе дітей мігрантів, що залишилися без піклування.

З моменту російського вторгнення в Україну Європейська комісія координує дії ЄС щодо забезпечення готовності до міграції та

кризових ситуацій. План щодо забезпечення готовності до міграції та кризових ситуацій створює оперативну основу для гарантування: ситуативної обізнаності та підвищеної готовності, ефективного управління та своєчасного реагування на події у сфері міграції.

Специфікою 2022 р. стало, по-перше, різке збільшення кількості біженців з України – як у європейські країни, так і США, Канаду тощо. За даними Frontex, «на зовнішніх сухопутних кордонах ЄС із Україною та Молдовою в період з 24 лютого 2022 р. до кінця грудня зареєстровано майже 13 млн. українських біженців. За той же період на тих же ділянках кордонів відмічено виїзд 10 млн. громадян України» [4]. Так, щоб допомогти прикордонним службам країн ЄС ефективно контролювати прибуття біженців на кордони з Україною, скоротивши час очікування, але зберігаючи високий рівень безпеки, Комісія видала 2 березня 2022 року керівні принципи щодо контролю зовнішніх кордонів. Керівні принципи включають положення, що стосуються: спрощення прикордонного контролю на кордонах ЄС з Україною, гнучкості щодо умов в'їзду, дозволу перетину на тимчасових прикордонних пунктах за межами офіційних пунктів перетину кордону, спрощеного доступу для рятувальних служб та гуманітарної допомоги щодо особистих речей та домашніх тварин.

У керівних принципах країнам ЄС рекомендується вдаватися до підтримки агентств ЄС, зокрема, Frontex здатний допомогти з перевіркою особи та реєстрацією людей, що прибувають, а Європол може залучати співробітників, які надають підтримку країнам ЄС під час вторинних перевірок. Для цього Європейська комісія запустила телефонну лінію довіри українською мовою для осіб, які переміщені з України [5]. Також важливо підкреслити, що Комісія видала повідомлення під назвою «Прийом осіб, які рятуються від війни в Україні: готуємо Європу до задоволення потреб», у якому наголошується, як слід регулювати нинішню ситуацію з біженцями [6].

Очевидно, що вимушена міграція не краще явище у світі. Зростання потоку біженців значно посилює навантаження на соціальну інфраструктуру країн, що приймають (насамперед на системи охорони здоров'я та освіти), а їх економічна віддача суттєво нижча, ніж у разі трудових мігрантів. У зв'язку з цим ще більш значущою стає державна міграційна політика, яка покликана нівелювати негативні ефекти, що виникають у цій сфері. Зрештою, дедалі більше уваги привертають питання адаптації мігрантів та їх інтеграція у світову спільноту.

Утім, є й позитивні сторони міграції. Як у минулому, так і в теперішньому міграція людей у глобальному масштабі дозволяє зберегти єдність людства. На регіональному рівні міграція забезпечує переміщення робочої сили з трудомістких районів до трудодефіцитних. Проте для України наслідком надмірного відтоку працездатного населення є уповільнення соціально-економічного розвитку, зниження якості людського капіталу та зменшення кількості трудових ресурсів. Такий неоднозначний вплив міграцій на вітчизняну економіку та соціальну сферу потребує виваженого та продуманого державного регулювання міграційних процесів.

Список літератури:

1. Сайт ООН. Україна. URL: <https://ukraine.un.org/uk> (дата звернення: 10.07.2023).
2. Де живе найбільше українських біженців. URL: <https://www.dw.com/uk/de-zive-najbilse-ukrainskih-bizenciv/a-65281436> (дата звернення: 10.07.2023).
3. Статистика по внутрішньо переміщеним особам. URL: http://associationvolunteersukraine.com/2023/03/17/stat_03_2023/ (дата звернення: 10.07.2023).
4. Ukraine: Commission proposes further Frontex support for migration management in Moldova. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/mex_22_1664 (дата звернення: 10.07.2023).
5. Contact the European Union. URL: https://european-union.europa.eu/contact-eu_en (дата звернення: 10.07.2023).
6. EU solidarity with Ukraine. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_1946 (дата звернення: 10.07.2023).

Буянов Михайло,
*студент I курсу магістратури,
юридичного факультету Державного університету
інфраструктури та технологій*

Науковий керівник: Добкіна Катерина,
д. ю. н., декан ЮФ ДУІТ

МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

У сучасному світі зростаюча кількість конфліктів у суспільстві, які пов'язані з різноманітними сферами життя, потребують швидкого та ефективного вирішення. Водночас, традиційні методи вирішення спорів, такі як судовий процес, можуть бути довгими, коштовними та не завжди ефективними. Медіація як спосіб альтернативного вирішення спорів стає все більш популярною, оскільки вона дозволяє сторонам самостійно знайти компромісне рішення, що відповідає їхнім інтересам та потребам. Крім того, медіація зменшує кількість конфліктів та сприяє побудові довготривалих та здорових відносин між сторонами.

Медіація – це процес вирішення конфлікту за допомогою незалежного третейського особи (медіатора), який допомагає сторонам знайти компромісне рішення, що відповідає їхнім інтересам та потребам. Цей популярний метод альтернативного вирішення суперечок відрізняється від традиційного судового розгляду тим, що медіатор допомагає сторонам знайти спільну мову, а не суддя чи присяжні, які приймають остаточне рішення. Допмагаючи їм досягти компромісу, який задовольняє інтереси та потреби кожного, медіація є ефективним способом вирішення суперечок. Примітно, що медіатор залишається неупередженим і не приймає рішень за жодну зі сторін конфлікту. Медіатор сприяє досягненню компромісу, сприяючи вислухання думок та ідей сторін і створюючи умови для розуміння зацікавленими сторонами проблем одна одної.

За допомогою медіації сторони можуть вирішувати суперечки на власних умовах і досягати взаємовигідного вирішення. Зрештою, це

дозволяє знайти індивідуальне рішення, яке відповідає їхнім інтересам і зберігає їхні стосунки. Це не тільки зменшує ймовірність майбутніх конфліктів, але й дозволяє підтримувати довгострокові відносини. Крім того, медіація зазвичай є швидшим та менш коштовним способом вирішення спорів, порівняно з традиційним судовим процесом. Медіація може бути використана як в до судовому вирішенні спорів, так і під час процесу судового вирішення.

Вона може бути застосована для вирішення різних видів спорів, включаючи розлучення, сімейні конфлікти, спори між бізнес-партнерами, спори з працівниками і спори з нерухомістю. Медіація може бути ефективною тоді, коли сторони бажають знайти спільне рішення і готові до співпраці. Основною перевагою медіації є те, що вона дозволяє сторонам контролювати результат і вирішення спору. Сторони мають більше впливу на процес і вирішення, ніж у судовому процесі, де рішення приймається суддею. Медіація також може бути менш дорогою і швидшою альтернативою судовому процесу.

З іншого боку, медіація має свої обмеження, зокрема, якщо сторони не здатні дійти компромісу. В такому випадку медіація може бути безрезультатною, та сторони змушені будуть звернутися до суду. Крім того, медіація може бути неефективною, якщо одна зі сторін не бажає співпрацювати та відмовляється взаємодіяти з медіатором. У світлі цих обмежень, медіація все ж є важливим інструментом альтернативного вирішення спорів, який допомагає сторонам знайти спільне рішення та зменшити загостреність конфлікту.

У багатьох країнах медіація є обов'язковим етапом вирішення спорів у певних випадках, наприклад, у сімейних справах, спадкових справах та інших цивільних справах. Отже, медіація як спосіб вирішення спорів дозволяє сторонам вирішити свій конфлікт шляхом спільної праці над пошуком компромісного рішення, що відповідає їхнім інтересам та потребам.

Завдяки цьому медіація може зменшувати залежність від судового процесу, забезпечувати більш ефективно вирішення спорів та зменшувати негативні наслідки конфлікту для сторін та їхніх відносин. Однак, важливо пам'ятати, що медіація не є універсальним засобом вирішення конфліктів і не завжди є панацеєю для всіх типів спорів. Особливо важливою у медіації є роль медіатора, який виступає в якості нейтральної третьої сторони, допомагаючи сторонам знайти спільне рішення. Медіатор має володіти спеціальними навичками, та-

кими як комунікативна компетентність, емоційний інтелект, навички переговорів та вирішення конфліктів, які дозволяють йому допомогти сторонам знайти компромісне рішення та досягти позитивних результатів.

У загальному розумінні медіація є важливим інструментом альтернативного вирішення спорів, який допомагає сторонам досягнути взаємовигідного рішення, зменшити загостреність конфлікту та забезпечити більш ефективне вирішення спорів. Проте, успішність медіації залежить від багатьох факторів, таких як готовність сторін до співпраці, наявність якісного медіатора, а також відповідний правовий фреймворк для підтримки медіації як способу вирішення спорів. Тому, важливо сприяти розвитку медіації як інструменту вирішення спорів, забезпечивши належну підтримку та поширення її практики, особливо у випадках, коли традиційні методи вирішення спорів є недостатньо ефективними або неможливими.

ЛІТЕРАТУРА

1. Науковий вісник Ужгородського університету, 2011. Костова Н.І.
2. Український центр медіації та переговорів // Про альтернативне вирішення спорів.
3. Медіація // Юридична енциклопедія.
4. Медіація // Літературознавча енциклопедія.
5. Електронна бібліотека. Медіація в Україні та за її межами.

ВЕДЕНЯПІНА Марина,
*к.ю.н., доцент кафедри економічної безпеки
та фінансових розслідувань,
Національна академія внутрішніх справ*

ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ УГОРЩИНИ – ДОСВІД, ЯКИЙ МОЖЕ БУТИ ВИКОРИСТАНИЙ УКРАЇНОЮ ПРИ ВСТУПІ ДО ЄС

В Угорщині процес переходу до ринкової економіки розпочався майже 20 років тому, що призвело до сучасного економічного середовища, подібного до розвинених держав ЄС. Корпорації були створені відповідно до нещодавно встановлених корпоративних законів і регулювалися відповідно до законодавства ЄС, яке включало значний обсяг екологічних норм, запроваджених у країні до її вступу до ЄС у 2004 році.

Незважаючи на те, що темпи створення індустріальних парків в Угорщині сповільнилися, вони все ще є джерелами внутрішнього економічного розвитку. З 1997 року до початку 21 ст. в країні було створено понад сто індустріальних парків. У 2017 р. їх було вже більше 200. У 21 столітті більшість індустріальних парків Угорщини не обмежуються промисловим виробництвом. Так, наприклад, у Паті в 2017 р. було побудовано індустріальний парк площею 42 гектари, в який було вкладено інвестиції на суму майже 5 мільярдів форинтів (приблизно 16,4 мільйона євро). Цей парк являє собою, перш за все, міжнародну логістичну складську базу площею 23 000 квадратних метрів.

В Угорщині існує урядова постанова (23/2013 (П. 1.)), яка визначає концептуальну основу та типи індустріальних парків і визначає умови отримання території назви «індустріальний парк». Відповідно до урядового указу, індустріальний парк «є установою, яка займається загальним галузевим і регіональним розвитком, має територію, забезпечену інфраструктурою, і здійснює виробництво, розвиток і сервісну діяльність, прагне покращити інноваційну діяльність і отримала назву «Індустріальний парк».

Відповідно до цього урядового акту також було введено новий термін науково-технологічний парк, тобто індустріальний парк, який був створений або зараз функціонує з метою надання підтримки пе-

реважно наукомістким компаніям, які займаються технологічними інноваціями, для їх розвитку.

Отже, бачимо, що на відміну від українського законодавства, угорське більш широко трактує поняття «індустріальний парк», відносячи до індустріальних парків також зони, що виконують сервісну діяльність (наприклад, складські логістичні бази). Крім того, територія індустріального парку повинна із самого початку бути забезпечена відповідною інфраструктурою. Індустріальний парк не може бути просто «чистим полем», відведеним для подальшої вибудови на ньому якихось підприємств – ті, хто створює індустріальний парк, мають із самого початку подбати про певну кількість початкових компаній-орендарів та про певну інфраструктуру.

Ініціатором створення індустріального парку в Угорщині може бути фактично будь-яка юридична особа: комерційна організація, громадська організація, асоціація регіонального розвитку чи орган місцевого самоврядування. Головне – мають бути виконані вимоги до індустріальних парків, які надаються в тому самому урядовому акті 2013 року:

- площа не менше 20 га,
- принаймні 5 діючих компаній у запланованій промисловій зоні, загалом із принаймні 100 штатними працівниками,
- додаткові умови: кількість розташованих компаній має становити не менше 10, а кількість штатних працівників має досягати 500 до кінця 5-го року з моменту отримання територією статусу індустріального парку.

Ці вимоги є дуже цікавими, оскільки демонструють зацікавленість уряду Угорщини в подальшому розвитку індустріального парку. Уряд не має змоги контролювати активність індустріального парку, проте має змогу контролювати принаймні певні кількісні показники, які демонструють сталий розвиток індустріального парку. Ще до відкриття власник індустріального парку має продемонструвати зацікавленість в цьому проєкті хоча б невеликої кількості компаній (5 компаній з загальною кількістю в 100 штатних працівників).

Разом із тим не можна сказати, що держава не вимагає стрімкого розвитку парку, бо за 5 років компаній має стати принаймні 10, а штатних працівників – принаймні 500. Це доволі низький темп. Тож заохочується також створення індустріальних парків, які не передбачають стрімкого розвитку, а розраховані на довгострокову перспекти-

ву. Проте розвиток має бути, інакше парк припиняє свою діяльність. Це запобігає створенню індустріальних парків виключно з корупційними цілями. Це важливий момент, враховуючи, що угорське законодавство передбачає для індустріальних парків податкові пільги. Такі чи відповідні до українських реалій вимоги до розвитку індустріальних парків варто запровадити і в українському законодавстві.

Ще однією вимогою є те, що якщо на цій земельній ділянці проводилася раніше будь-яка промислова діяльність, майбутній власник парку має отримати екологічну документацію стосовно стану довкілля та забезпечити відповідні роботи щодо виправлення недоліків, вказаних у цій документації, і це має бути зроблено до відкриття індустріального парку. Це нова вимога, пов'язана із вступом Угорщини до ЄС та приєднанням до екологічних конвенцій ЄС. Тобто законодавець із самого початку вважає, що якщо певна промислова діяльність колись проводилася, то шкода навколишньому середовищу так чи інакше була нанесена. Цей досвід потрібно вивчити, оскільки Україна бажає приєднатися до ЄС, і такі вимоги можуть стати для вітчизняного законодавця неприємною несподіванкою.

В цілому, дослідження угорського законодавства стосовно індустріальних парків є дуже корисним з точки зору адаптації пост-радянської моделі промислового виробництва до новітніх вимог екологічного, інноваційного та інших видів законодавства ЄС, а також задля післявоєнної відбудови України на демократичних засадах. Слід констатувати, що угорський законодавець значно більше, ніж вітчизняний, приділяє увагу первісним вимогам до відкриття індустріального парку, зокрема, вимогам до території, інфраструктури, екологічному стану, а також подальшим планам розвитку індустріального парку. Досить детально прописані вимоги до документів, які мають подаватися організатором індустріального парку. Вказується кількість компаній та кількість робочих місць, які мають бути в наявності під час відкриття парку та на п'ятому році його роботи. Це дозволяє боротися з корупційними схемами та слідкувати в тій чи іншій мірі за розвитком індустріального парку. Водночас, порівняно з вітчизняним законодавством, значно пом'якшені вимоги до самих організаторів індустріального парку – це може бути будь-яка юридична особа. Угорського законодавця цікавить не формальний бік справи, а те, аби індустріальний парк приносив прибуток, і це варто перейняти вітчизняному законодавцеві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Як розвивати індустріальні парки – дізнавались українські громади. Децентралізація, 2021, режим доступу < <https://decentralization.gov.ua/news/14093>>
2. Ablonczy-Mihályka, L., Kecskés, P. (2015). Changing Principles How To Define and Regulate the Term 'Industrial Park': The Case of Hungary, Romania and Bulgaria. Deturope, 2015, Vol. 7, Issue 3, p.p. 101-112
3. Zilahy, Gyula and Milton, Simon. (2008). The environmental activities of industrial park organisations in Hungary. Progress in Industrial Ecology – An International Journal, 2008, Vol. 5, Nos. 5/6, p.p.422-447

Закриницька Вікторія Олександрівна

*доцент кафедри державно-правових дисциплін
юридичного факультету,
кандидат юридичних наук,*

*Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
м. Харків, Україна*

ЗАРУБІЖНІ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ СІМ'Ї, ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

Соціальна політика відіграє визначальну роль у внутрішній політиці будь-якої держави, оскільки проблеми, що виникають в соціальній сфері, безпосередньо пов'язані з розвитком економічного і політичного життя країни, а отже, є своєрідним індикатором розвитку суспільства. Вивчення досвіду зарубіжних країн має важливе значення для України на стадії розбудови власної повноцінно функціонуючої системи соціального захисту сім'ї, дітей і молоді. Виникає можливість для проведення аналогій, здійснення вже перевірених історією кроків на шляху демократизації національної захисної системи.

У зв'язку з цим характерні риси окремих моделей соціального захисту. Важливо враховувати те, що існуючі національні системи соціального захисту відрізняються між собою структурою і конфігурацією (поєднанням) найважливіших інститутів соціального захисту (обов'язкового соціального страхування, соціальної допомоги і державного соціального забезпечення), медичної допомоги і освіти, розмірами ресурсів, що направляються на їх функціонування, особливостями організації та правового забезпечення. Зокрема, Комісія Європейського Співтовариства (ЄС), яка розробляла уніфіковану модифікацію соціальної політики для «Загальноевропейського Дому» [1, С. 117], виділяє сьгодні дві основні моделі соціального захисту.

Перша з них – «бісмаркська» (на ім'я її родоначальника, канцлера Німеччини Бісмарка), встановлює жорсткий зв'язок між рівнем соціального захисту і тривалістю професійної діяльності. Допомога дітям, молоді, сім'ям здійснюється через систему національної солідарності, що реалізовується через муніципальні служби для малозабезпеченого населення, або добродійність. Дана модель застосовується в багатьох

європейських країнах: Німеччині, Франції, Австрії, країнах Бенілюксу. Рівень соціальних виплат (пенсій та допомоги) пов'язаний з розміром заробітної плати, що забезпечується за допомогою «високої культури» соціального страхування.

Друга модель, яку комісія ЄС називає «беверіджською» (на ім'я її родоначальника – англійського громадського діяча Беверіджа), виходить з того, що будь-яка людина, незалежно від її належності до активної групи населення, має право на мінімальну захищеність у зв'язку з захворюванням, старістю або з іншої причини. У тих країнах, які обрали цю модель, системи соціального захисту фінансуються через податки з державного бюджету. В даному випадку переважає принцип національної солідарності, що будується на концепції розподільної справедливості. Приблизниками цієї системи є Англія і країни скандинавського соціалізму, в першу чергу Швеція. Як відомо ці країни досягли визнаних у світі результатів у вирішенні, наприклад, проблем бідності.

Практично всі країни Західної Європи використовують соціальне страхування на випадок соціальних ризиків і надають соціальну допомогу незахищеним верствам населення, в першу чергу сім'ям, дітям, молоді, інвалідам тощо.

Американо-британська модель характеризується мінімальною участю держави в соціальній сфері. Фінансову основу реалізації соціальних програм складають в першу чергу приватні заощадження і приватне страхування, а не засоби державного бюджету. Держава бере на себе відповідальність лише за збереження мінімальних доходів всіх громадян і за благополуччя найменш слабких і знедолених верств населення. Проте воно максимально стимулює створення і розвиток в суспільстві різних форм недержавного соціального страхування і соціальної підтримки, а також різних засобів і способів здобуття і підвищення громадянами своїх доходів. Подібна модель соціальної держави характерна для США, Англії і Ірландії.

Континентальна модель передбачає, що держава, як правило, несе відповідальність лише за надання соціальної допомоги, тобто за соціальне забезпечення, а основними каналами перерозподілу є як державні, так і приватні соціально-страхові фонди. Цій моделі слідує Німеччина, Австрія, Бельгія.

Термін «шведська модель» з'явився в кінці 60-х років у зв'язку з придбанням Швецією статусу однієї з найрозвиненіших в соціаль-

но-економічному відношенні держав. Основними цілями шведської соціальної політики є повна зайнятість і вирівнювання доходів. Універсальність моделі виражається в загальності і загальнодоступності соціального захисту, який поширюється на все населення. Допомога, що надається, забезпечує соціальний захист населення на рівні нормального життєвого стандарту.

На розвиток систем соціального захисту дітей і молоді у зарубіжних країнах значний вплив мала «концепція загального добробуту». Вперше основні принципи цієї концепції сформулював у 1942 р. видатний англійський економіст У. Беверідж. Основною її ідеєю є те, що держава загального добробуту – це держава, яка гарантує всім громадянам право на підтримку певного рівня життя, на охорону здоров'я і освіту за участі населення країни у фінансуванні означених програм (тобто за рахунок державних податків) [2, С. 39-44]. Ця концепція отримала розповсюдження у всіх країнах Західної Європи і США.

За сучасних умов, напевно, правомірно говорити про створення і розвиток нової моделі соціальної політики – загальноєвропейської, відповідно до якої розгортаються інтеграційні процеси в соціальній сфері в рамках держав-членів ЄС. Модель, що виробляється, зближує концепції соціальної політики в різних країнах. Це означає індивідуалізацію соціальної політики і на національних теренах, відхід від властивого їй патерналізму, структурного удосконалення системи управління і підвищення її ефективності. У свою чергу процес трансформації патерналістської моделі вимагає вирішення питання про роль держави в новій соціальній політиці, її функцій і взаємодії з суспільними інститутами.

У західних країнах давно став звичним розподіл «соціальних обов'язків», пов'язаний з тим, що за розробку і реалізацію соціальної політики відповідає не лише держава, але й приватні партнери. Тенденція до реалізації таких стосунків чітко просліджується і в Україні. Вже сьогодні можна бачити значне розширення ролі благодійних фондів, громадських об'єднань як суб'єктів забезпечення соціального захисту сім'ї, дітей і молоді. Але це жодним чином не означає, що розвиток недержавного сектору у сфері соціального захисту призведе до повного заміщення державної захисної системи її приватними партнерами.

В той же час, розширення недержавного сектору у сфері соціального захисту, його можливостей із надання соціальних послуг,

реалізації функцій соціальної роботи з найбільш незахищеними та уразливими категоріями та групами населення актуалізує проблему посилення регулюючої ролі держави щодо даного сектору, створення необхідних організаційно-правових умов його функціонування, забезпечення контролю за якістю послуг, що надають недержавні суб'єкти тощо.

Вибір стратегії соціальної політики щодо сім'ї, дітей повинен відповідати всім реаліям сьогодення і в той же час базуватися на традиціях держави, власному історичному досвіді і досвіді зарубіжних країн.

Література:

1. Про затвердження Положення про дитячі будинки і загальноосвітні школи-інтернати для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерства соціальної політики України від 10.09.2012 № 995/557 // Офіційний вісник України. – 15.10.2012. – № 76. – Ст. 3087.
2. Schuit Theo N.M. Philanthropy and the diversification of the western European "welfare state" model. / Theo N.M. Schuit // European Journal of Social Work. – 2001. – Vol. 4.– No. 11, pp. 39-44.

±

Оксана Івашина,
студентка 1 курсу магістратури
юридичного факультету Державного університету
інфраструктури та технологій

Керівник: Катерина Добкіна,
д.ю.н., доцент

ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ПЕРЕГЛЯДУ АРБІТРАЖНИХ РІШЕНЬ ДЕРЖАВНИМИ СУДАМИ УКРАЇНИ

Починаючи з 2004 року в Україні набув чинності Закон України «Про третейські суди», який регулює порядок утворення та діяльності третейських судів в Україні та встановлює вимоги щодо третейського розгляду з метою захисту майнових і немайнових прав та охоронюваних законом інтересів фізичних та юридичних осіб.

Статтею 2 Закону України «Про третейські суди» передбачено, що третейський суд – це недержавний незалежний орган, що утворюється за угодою або відповідним рішенням заінтересованих фізичних та/або юридичних осіб у порядку, встановленому цим Законом, для вирішення спорів, що виникають із цивільних та господарських правовідносин.

Відповідно до діючого законодавства України, в Україні можуть створюватися і діяти постійно діючі третейські суди та третейські суди для вирішення конкретного спору.

На розгляд до третейського суду може бути переданий будь-який спір за наявності між сторонами третейської угоди, що виникає з цивільних та господарських правовідносин, крім випадків, передбачених законом. А також, може бути переданий на вирішення третейського суду спір до прийняття компетентним судом рішення у спорі між тими ж сторонами, з того ж предмета і з тих самих підстав.

Також відповідно до Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» в Україні функціонують Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України та Морська арбітражна комісія при Торгово-промисловій палаті України.

Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України є самостійною постійно діючою арбітражною

установою (третейським судом), що здійснює свою діяльність відповідно до Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» та Положення про Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України, Регламентом.

Морська арбітражна комісія при Торгово-промисловій палаті України є самостійною постійно діючою арбітражною установою (третейським судом), що здійснює свою діяльність відповідно до Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж», Положення про Морську арбітражну комісію при Торгово-промисловій палаті України та Регламентом.

Стаття 2 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» надає чітке визначення поняттю арбітраж — це будь-який арбітраж (третейський суд) незалежно від того, чи утворюється він спеціально для розгляду окремої справи, чи здійснюється постійно діючою арбітражною установою, зокрема Міжнародним комерційним арбітражним судом або Морською арбітражною комісією при Торгово-промисловій палаті України.

Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж» надано визначення арбітражної угоди — це угода сторін про передачу до арбітражу всіх або певних спорів, які виникли або можуть між ними виникнути у зв'язку з будь-якими конкретними правовідносинами, незалежно від того, мають вони договірний характер чи ні. Арбітражна угода може бути укладена у вигляді арбітражного застереження у контракті або у вигляді окремої угоди, (стаття 7 Закону).

Таким чином, *третейські суди в Україні розглядають спори між юридичними та/або фізичними особами, які виникають з цивільних чи господарських правовідносин (з певними обмеженнями щодо категорій спорів, визначеними Законами України «Про третейські суди», «Про міжнародний комерційний арбітраж»). А також, для можливості звернення до третейського/арбітражного суду між сторонами має бути укладена третейська/арбітражна угода.*

В Регламенті Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України рекомендується викладення арбітражної угоди (застереження), а саме: «Всі спори, розбіжності чи вимоги, які виникають з цього договору або у зв'язку з ним, у тому числі щодо його укладення, тлумачення, виконання, порушення, припинення чи недійсності, підлягають вирішенню в Міжнародному ко-

мерційному арбітражному суді при Торгово-промисловій палаті України згідно з його Регламентом».

Міжнародний комерційний арбітраж є третейським судом, який має особливий статус, оскільки розглядає спори з іноземними елементами.

Міжнародний комерційний арбітраж розглядає спори з договірних та інших цивільно-правових відносин, що виникають у процесі здійснення зовнішньоторговельних та інших видів міжнародних економічних зв'язків.

Міжнародний комерційний арбітражний суд приймає до свого розгляду спори, віднесені до його юрисдикції відповідно до міжнародних договорів України. Так наприклад, якщо комерційне підприємство хоча б однієї зі сторін знаходиться за кордоном, якщо спори підприємств з іноземними інвестиціями й міжнародних об'єднань та організацій, створених на території України, між собою, спори між їхніми учасниками, а також їхні спори з іншими суб'єктами права України.

Таким чином, *необхідно передбачити в договорі (контракті) або в окремій арбітражній угоді саме те застереження, яке запропоноване тим арбітражем, до якого сторони планують звернутися в майбутньому у разі виникнення такої потреби.*

Що стосується рішень третейського суду/арбітражу, то за загальним правилом, вони є остаточними та виконуються добровільно.

Відповідно до статті 5 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» з питань, що регулюються цим Законом, *ніяке судове втручання не повинно мати місця, крім як у випадках, коли воно передбачене в цьому Законі.*

Скасування арбітражного рішення є винятковим способом його оспорування, яке також можливе тільки за виключними підставами.

Підстави для оскарження та скасування рішень третейських судів є виключними. Заява про скасування рішення третейського суду подається до апеляційного суду за місцем розгляду справи третейським судом.

Статтею 34 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» визначено, чіткий перелік підстав для скасування арбітражного рішення, направлення клопотання про скасування як винятковий засіб оспорування арбітражного рішення.

Оспорування в суді арбітражного рішення може бути проведено тільки шляхом подання клопотання про скасування.

Арбітражне рішення може бути скасоване судом, лише у разі, якщо:

1) сторона, що заявляє клопотання про скасування, подасть докази того, що:

одна із сторін в арбітражній угоді, зазначеній у статті 7, була якоюсь мірою недієздатною; або ця угода є недійсною за законом, якому сторони цю угоду підпорядкували, а в разі відсутності такої вказівки – за законом України; або

її не було належним чином повідомлено про призначення арбітра чи про арбітражний розгляд або з інших поважних причин вона не могла подати свої пояснення; або рішення винесено щодо не передбаченого арбітражною угодою спору або такого, що не підпадає під її умови, або містить постанови з питань, що виходять за межі арбітражної угоди, проте, якщо постанови з питань, які охоплюються арбітражною угодою, можуть бути відокремлені від тих, що не охоплюються такою угодою, то може бути скасована тільки та частина арбітражного рішення, яка містить постанови з питань, що не охоплюються арбітражною угодою; або

склад третейського суду чи арбітражна процедура не відповідали угоді сторін, якщо тільки така угода не суперечить будь-якому положенню цього Закону, від якого сторони не можуть відступати, або, за відсутності такої угоди, не відповідали цьому Закону; або

2) суд визначить, що:

об'єкт спору не може бути предметом арбітражного розгляду за законодавством України; або

арбітражне рішення суперечить публічному порядку України.

Клопотання про скасування не може бути заявлено після закінчення трьох місяців, рахуючи з дня, коли сторона, що заявляє це клопотання, отримала арбітражне рішення, а в разі, якщо було подано прохання згідно із статтею 33 Закону, – з дня винесення третейським судом рішення з цього прохання.

Розділ VIII Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України) «Проведення у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішень міжнародних комерційних арбітражів» визначає порядок оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішень міжнародних комерційних арбітражів.

Так, відповідно до статті 454 ЦПК України, передбачено оскарження рішення третейського суду, оспорювання рішення міжнародного комерційного арбітражу сторонами, а саме:

1. Сторони, треті особи, а також особи, які не брали участі у справі, у разі якщо третейський суд вирішив питання про їхні права та обов'язки, мають право звернутися до суду із заявою про скасування рішення третейського суду.

Сторони мають право звернутися до суду із заявою про скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу.

2. Рішення міжнародного комерційного арбітражу може бути оспорено в порядку, передбаченому цим розділом, якщо місце арбітражу знаходиться на території України.

3. Заява про скасування рішення третейського суду подається до апеляційного суду за місцем розгляду справи третейським судом.

4. Заява про скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу подається до апеляційного загального суду за місцезнаходженням арбітражу.

Арбітражне рішення може бути оспорено тільки у випадку, якщо місце арбітражу знаходиться на території України (частина 2 статті 454 ЦПК України).

Апеляційний загальний суд за місцезнаходженням арбітражу розглядає:

- заяви про скасування рішень міжнародних комерційних арбітражів (частина 2 статті 454 ЦПК України), як суд першої інстанції (частина 2 статті 23 ЦПК України).

Судом апеляційної інстанції є Касаційний цивільний суд Верховного Суду.

- заяви про скасування постанови арбітражного суду про те, що він має компетенцію (стаття 461 ЦПК України).

Форма і зміст заяви про скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу, а також перелік документів, що додаються до заяви, встановлений статтею 455 ЦПК України.

Згідно із статтею 461 ЦПК України оспорювання постанов міжнародного комерційного арбітражу про наявність у нього компетенції, винесених з питання попереднього характеру, якщо місце арбітражу знаходиться на території України, здійснюється в порядку, передбаченому розділом VIII ЦПК України, з особливостями, встановленими міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж».

Слід зазначити, що Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж», та ЦПК України не передбачено оспорування постанов міжнародного комерційного арбітражу про припинення провадження у справі, у тому числі у зв'язку з відсутністю компетенції.

Також, відповідно до статті 20 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) до юрисдикції господарських судів віднесено розгляд справ про оскарження рішень третейських судів та про видачу наказу на примусове виконання рішень третейських судів, утворених відповідно до Закону, якщо такі рішення ухвалені у спорах, зазначених у цій статті.

Згідно зі статтями 24, 25 ГПК України справи щодо оскарження рішень третейських судів, про видачу наказів на примусове виконання рішень третейських судів розглядаються апеляційними господарськими судами як судами першої інстанції за місцем розгляду справи третейським судом. Верховний Суд переглядає в апеляційному порядку судові рішення апеляційних господарських судів, ухвалені ними як судами першої інстанції.

Провадження у справах про оскарження рішень третейських судів та про видачу наказів на примусове виконання рішень третейських судів здійснюється у порядку, визначеному розділом VII ГПК України.

Проаналізувавши судову практику з питання правових наслідків перегляду арбітражних рішень державними судами України, слід зазначити, що Верховний Суд України у постанові від 17.10.2018 у справі № 761/10859 зазначив:

«Відповідно до вимог статті 5 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» з питань, що регулюються цим Законом, ніяке судове втручання не повинно мати місця, крім як у випадках, коли воно передбачене в цьому Законі. Будь-яка оцінка судом першої інстанції обставин арбітражного спору, повноти та належності доказів, які були подані сторонами арбітражного розгляду тощо, означала б неправомірне судове втручання, заборонене статтею 5 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж», та порушення принципу юридичної визначеності судового рішення».

Верховний Суд України у постанові від 11.10.2018 у справі № 796/124/2018 зазначив: *«Частиною першою статті 459 ЦПК України передбачено, що рішення міжнародного комерційного арбітражу може бути скасоване судом лише у випадках, передбачених цією статтею,*

якщо інше не передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж».

Таким чином, враховуючи вищевикладене, вважаю, що станом на сьогодні є пряма норма статті 5 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж», якою визначено, що з питань, що регулюються цим Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж», ніяке судове втручання не повинно мати місця, крім як у випадках, коли воно передбачене в цьому Законі.

Тому, суд загальної юрисдикції не має правових підстав аналізувати правильність застосування Міжнародним комерційним арбітражним судом норм матеріального права України при вирішенні спору та переглядати спір по суті.

Рішення міжнародного комерційного арбітражу може бути скасоване судом лише у випадках, передбачених статтею 459 ЦПК України, якщо інше не передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж».

У випадку розбіжностей між статтею 459 ЦПК і Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж» превалюють положення Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж».

Список літератури:

1. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж»;
2. Закон України «Про третейські суди»;
3. Цивільний процесуальний кодекс України;
4. Постанова Верховного Суду України від 17.10.2018 у справі № 761/10859;
5. Постанова Верховного Суду України від 11.10.2018 у справі № 796/124/2018.

Комарницький І.В.
*аспірант 1-го курсу, денної
форми навчання кафедри загально-правових
дисциплін Інституту права
Львівського державного університету внутрішніх справ
(Львів, Україна)
komarnutskiy@ukr.net*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЗАХИСТ ПРАВ БІЖЕНЦІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ

Зважаючи на посилення міграційних процесів у світі стає все більш актуальною проблема правового регулювання забезпечення та захисту прав біженців. Останні два роки тисячі українців залишили свої місця проживання через війну, рятуючи власні життя та майно. Специфікою 2022 р. стало, по-перше, різке збільшення кількості біженців з України. У період з 24 лютого 2022 р. до кінця грудня зареєстровано майже 13 млн. українських біженців. За той же період на тих же ділянках кордонів відмічено виїзд 10 млн. громадян України» [1].

На міжнародно-правовому та національному рівнях встановлюються різні стандарти, завдяки яким українські біженці можуть отримати надію на гідне існування в іншій державі. Правову базу для захисту біженців складають міжнародне право, що стосується біженців, міжнародне право прав людини, а при певних обставинах – міжнародне гуманітарне право та міжнародне кримінальне право [2].

Більшість вимушених українських біженців щодня долають тисячі кілометрів, перетинаючи державні кордони у пошуках отримання відповідного статусу чи громадянства тієї чи іншої держави. Деякі з них шукають притулок відповідно до міжнародного права, тоді як інші віддають перевагу залишатися нелегально, можливо, побоюючись, що їм не буде надано притулок, і вони будуть повернуті до країни, звідки вони тікали. Триваюча війна в Україні, на жаль, призвела до збільшення числа біженців, оскільки переміщення все частіше стає стратегічною тактикою, що часто використовується усіма сторонами у конфлікті.

Найважливішою міжнародною організацією, яка відповідає за біженців, є Верховний комісар Організації Об'єднаних Націй у справах біженців (далі – ВКУБ) [3]. Відповідно до Конвенції ООН про статус біженців 1951 року ВКУБ уповноважений забезпечувати захист та допомогу біженцям [4]. Країни, які ратифікували вищезгадану Конвенцію періодично надають звіт до ВКУБ про дотримання прав біженців та про виконану роботу щодо поліпшення соціально-економічного становища вимушених переселенців.

Близько 150 із 200 країн світу взяли на себе зобов'язання захищати біженців та не повертати їх до країни, де вони можуть піддаватися катуванням та переслідуванням, підписавши Конвенцію про статус біженців 1951 року та/або Протокол 1967 року. Положення Конвенції 1951 року залишаються основним міжнародним стандартом, за яким оцінюються будь-які заходи по захисту та поведженню з біженцями.

Слід визнати, що Конвенція 1951 року та Протокол до неї 1967 року зберегли мільйони життів і є одними із ключових інструментів у захисті прав біженців. Аналіз змісту положень Конвенція дозволяє стверджувати, що вона втілює основні гуманітарні цінності та здатна забезпечити захист біженців у мінливих умовах.

Утім, найбільша проблема захисту біженців – це, безперечно, не сама Конвенція, а скоріше забезпечення дотримання державами її положень. Реальна потреба полягає у пошуку більш ефективних способів її реалізації у напрямку міжнародного співробітництва та поділу відповідальності між державами.

Міжнародне право також захищає осіб, які переміщені всередині країни, внаслідок конфліктів або стихійних лих відповідно до Керівних принципів внутрішнього переміщення ООН, які були прийняті у 1998 році [3]. Принципи, розроблені спеціальним представником Генерального секретаря ООН та підтримані Комісією ООН з прав людини, враховують особливі потреби внутрішньо переміщених осіб у всьому світі. Вони визначають права та гарантії, пов'язані із захистом осіб від примусового переміщення, також передбачають їх захист та допомогу під час переміщення, повернення, переселення та реінтеграції. Зокрема, вони застосовуються до «осіб або груп осіб, які були змушені залишити свої будинки або місця звичайного проживання, щоб уникнути наслідків збройного конфлікту, ситуацій насильства, порушення прав людини, стихійних лих, або антропогенних катастроф» [3].

У доповіді Генерального секретаря ООН за 1992 рік внутрішньо-переміщені особи визначені як «особи, які були змушені залишити свої будинки раптово чи несподівано, внаслідок збройного конфлікту, внутрішніх заворушень, систематичних порушень прав людини чи стихійних, техногенних катастроф» [3].

Виходячи з вищезгаданого, можна зробити висновок про те, що вони схильні до високих ризиків уразливості різної соціально-економічної та політичної спрямованості. Іноді їх називають «внутрішніми біженцями», ці особи також потребують захисту та допомоги, але не в усіх країнах вони мають таку ж юридичну та інституційну підтримку, як ті, хто зумів перетнути міждержавні межі.

Рівень захисту, що надається вразливим групам, залежать від наступного:

1) чи є вони тимчасово переміщені особи, які залишили зону стихійного лиха;

2) чи вони переселяються або перетинають кордони у пошуках нових можливостей;

3) чи вони прагнуть повернутися назад на місце постійного проживання, у разі забезпечення безпеки на цих територіях.

Іноді згадуються навіть «екологічні біженці», коли більшість з них змушені переселятися за екологічними чинниками або стихійними лихами. До цієї категорії відносяться люди, переміщені в результаті стихійних лих (повені, вулкани, зсуви, землетруси), зміни навколишнього середовища (зnelіснення, опустелювання, глобальне потепління) та антропогенні катастрофи (промислові аварії, радіоактивність тощо). Саме ця категорія біженців наразі переселяється з тимчасово окупованих територій України (Херсон, Запоріжжя).

Загальновизнані принципи міжнародного права кодифікують зобов'язання держави у галузі прав людини, які гарантують права особам, які переселилися всередині країни, включаючи право на життя, гідність та безпеку. Вони мають право переїжджати в інші частини країни або зовсім залишити її для забезпечення безпеки та благополуччя життєвих умов.

Таким чином, внутрішні мігранти мають право на продовольство, воду, базове житло, реституцію майна, первинні медичні послуги, і вони, як і раніше, користуються правом пошуку роботи та брати участь у економічній діяльності держави тощо. Такі особи також можуть бути змушені переселитися в межах своєї країни в результаті

інфраструктурних проєктів, що здійснюються для розвитку та покращення конкретного регіону, наприклад, великомасштабні проєкти, такі як греблі, дороги, порти, аеропорти, видобуток корисних копалин та побудова заповідних парків/заповідників.

Причини, через які особа може залишити свою країну, часто є переконливими, і важливо знайти шляхи задоволення їхніх потреб та захисту їхніх прав. Для деяких відмова у наданні їм захисту може мати серйозні наслідки, які можуть призвести до порушень прав людини, зокрема, дискримінація, арешт або затримання, примусова праця, трудова експлуатація. Крім того, деякі особи, такі як жертви торгівлі людьми або діти-мігранти, можуть мати особливі потреби в захисті їх прав. При цьому варто зауважити, що термін «вимушена міграція» іноді використовується як загальний термін, який охоплює багато видів переміщень та примусового переміщення – як через міждержавні кордони, так і всередині однієї країни.

Проте важливо пам'ятати, що і біженці, і вимушені мігранти наділені всіма загально визнаними правами людини, які слід поважати, захищати та охороняти як на міжнародному, так і національному рівні.

Список літератури:

1. Ukraine: Commission proposes further Frontex support for migration management in Moldova. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/mex_22_1664 (дата звернення: 10.07.2023).
2. Замрига А. В. Щодо питання міжнародно-правового статусу біженців: закріплення та практична реалізація в умовах сьогодення. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: право, публічне управління та адміністрування. 2023. № 8. URL: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2023-8-01-06/2023-8-01-06> (дата звернення: 10.07.2023).
3. Сайт ООН. Україна. URL: <https://ukraine.un.org/uk> (дата звернення: 10.07.2023).
4. Конвенція ООН про статус біженців 1951 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text (дата звернення: 10.07.2023).

Крошка Надія Володимирівна
*здобувач ступеня вищої освіти магістра
за спеціальністю «Психологія»
Національної академії внутрішніх справ*

НЕБЕЗПЕКИ ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОСТІ У ВОЄННИЙ ЧАС В КОНТЕКСТІ КІБЕРБЕЗПЕКИ

Інтернет-залежність (інтернет-адикція, віртуальна адикція, патологічне використання інтернету) є важливою проблемою сьогодення, оскільки інтернет настільки всеосяжно увійшов у життя людей, що буває важко визначити, коли його використання стає патологічним, а на місце захопленню чи робочому використанню приходить залежність.

Інтернет-залежність як хвороба досліджується з 1995 року, коли Айвен Голдберг запропонував цей термін на позначення психічного розладу [2]. З тих пір причини виникнення інтернет-залежності вивчені досить ґрунтовно. Їх можна узагальнити таким чином: людина, незадоволена своїм життям, будує для себе нове, віртуальне життя, де можна обійтися без тих активностей, в яких вона почувається невпевнено, та розвивати лише те, що вона вважає своїми сильними сторонами. До того ж, у разі вчинення серйозної помилки можна закинути створений образ і «з нуля» створити інший, через що люди з низькою самооцінкою та страхом помилок в інтернет-комунікаціях почуваються вільніше [1; 3].

Таким чином, можна стверджувати, що одним із важливих чинників виникнення інтернет-залежності є відчуття власного безсилля перед випробуваннями реальності та спроба уникнути цих випробувань, будувати життя за власним сценарієм, підживлення ілюзії повнішого контролю за власним життям при відсутності, власне, реальних спроб не те що контролювати, а навіть бачити життя в усій його повноті.

Для людей, які мають згадані проблеми – тобто занижену самооцінку, відчуття власного безсилля перед реальністю, неможливості впоратися з випробуваннями, - воєнний час став потужним невротизуючим чинником. Адаже під час війни всі ми відчуваємо тією чи ін-

шою мірою власне безсилля, воно існує об'єктивно: жоден громадянин не здатен вплинути на пересування ворожого війська, на вибір противником цілей для обстрілу, більшість людей починає гостро відчувати власну безпорадність. І для тих людей, для яких це й раніше становило проблему, такі відчуття можуть стати вкрай істотним стресовим чинником, який поглибить існуючі проблеми та змусить ще більше шукати розради в залежності.

В контексті кібербезпеки це створює низку проблем, характерних саме для воєнного часу. Передусім ідеться про постійний пошук новин, який стає формою нав'язливої поведінки для багатьох людей з інтернет-залежністю. Їм здається, що, лише постійно дізнаючись про перебіг подій, вони зберігають бодай якийсь контроль над ситуацією, тому, варто відволіктися від новин, вони його втратять. Це може виражатися в постійному бездумному, практично безсенсовому пошуку новин чи перегляді стрічки в соцмережах в надії на нові дописи. Своєю чергою, постійне слідкування за новинами, які під час війни переважно тривожні, сприяє невротизації, зростанню тривожності, від чого людина знов-таки шукає розради в інтернеті.

Крім того, оскільки в уяві інтернет-залежної людини інтернет є «ідеальним світом», кращим, зручнішим, «правильнішим», ніж реальне життя, а інтернет-джерела – авторитетнішими за інші джерела інформації, то в такому невротизованому стані людина починає менш критично сприймати отримані з інтернету відомості. Цим користується ворог для просування власних наративів, які злегка підхоплюються та поширюються знервованими українцями. Приклади такого впливу можна спостерігати, наприклад, у численних дописах про нібито поранених, які нібито лежать у якомусь військовому шпиталі, однак їхні паспортні дані невідомі та їх просять упізнати. Попри численні роз'яснення, що така ситуація практично неможлива та що такі дописи поширює ворог, щоб отримати підтвердження, що людина, яка до них потрапила, є військовослужбовцем, люди продовжують вірити сказаному та масово поширювати такі фейки.

Небезпека в даному випадку полягає передусім у тому, що люди, які отримують новини переважно або винятково з інтернету, впевнені, що розумніші та мислять більш критично, ніж ті, хто довіряє телебаченню або газетам, вірять, що зможуть відрізнити фейкові повідомлення від справжніх, адже вони просунуті користувачі інтернету. І коли через стресове навантаження та невротизацію критичність

їхнього сприйняття знижується, вони цього не помічають. Тому є особливо важливим опиратися інтернет-залежності, вчасно діагностувати її та вживати заходів щодо її подолання. Це дозволить дивитися на реальність під різними кутами, з різних ракурсів, сприймати її такою різноманітною, якою вона є, та не піддаватися на інформаційні провокації. Крім того, дозування користування інтернет-ресурсами в рамках боротьби з інтернет-залежністю допоможе запобігти невротизації через постійне переглядання новин.

Таким чином, інтернет-залежність зменшує стійкість користувача інтернету до маніпуляцій, знижує критичність сприйняття інформації, отриманої через інтернет, може сприяти збільшенню стресового навантаження, а оскільки інтернет-залежна людина не знає інших способів зняття стресу, окрім занурення в інтернет, її стресове навантаження не зменшуватиметься, а лише зростатиме, що зрештою матиме наслідком істотне погіршення здоров'я.

Література:

1. Кошелева Н. Емпіричне дослідження рівня сформованості інтернет-залежності у підлітків / Наталя Кошелева // Психологія: реальність і перспективи. – 2022. – Вип. 18. – С. 93-100
2. Goldberg I. Internet Addictive Disorder / I. Goldberg. [Cited 2012, 12 June]. – Available from : <http://www.psycom.net/iadcriteria.html>.
3. Young K.S. What Makes the Internet Addictive: Potential Explanations for Pathological Internet Use / K.S Young [Cited 2012, 12 June]. – Access mode : [<http://www.netaddiction.com/articles/habitforming.htm>]

Мамедзаде Керім Хафіз огли,
*здобувач наукового ступеня доктора філософії
кафедри публічного управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ*

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАВОВИЙ СТАТУС ІНОЗЕМЦІВ І ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА: ОСОБЛИВОСТІ ВОЄННОГО ЧАСУ

Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про правовий статус іноземців і осіб без громадянства настає, коли іноземець або особа без громадянства порушує порядок перебування на території України. Така відповідальність може полягати й у припиненні дозволу на перебування на території України, у видворенні особи.

Під час дії воєнного стану правові норми, що регулюють таку відповідальність, набувають особливого значення. Так, за повідомленнями СБУ, починаючи з 22 лютого 2022 року було зафіксовано чимало громадян російської федерації, які в'їхали до України у грудні 2021 року, а після початку повномасштабного вторгнення здійснювали діяльність у складі диверсійно-розвідувальних груп. Тоді ці громадяни ще перебували в Україні на законних підставах, але з тих пір кількість громадян країни-агресора, які законно в'їжджали до України, зменшилася майже до нуля. Тому тепер диверсантам набагато важче перебувати в Україні, а виявлення громадян РФ та Білорусі на території нашої держави стало особливо важливим, оскільки серед них можуть бути вороги.

Проте це питання має й інший бік. Відомо, що в Україні перебуває певна кількість росіян і білорусів, які займають проукраїнську позицію. Деякі з них (або з членів їхніх родин) воюють на боці України. Безперечно, за таких обставин вони не мають змоги дотримуватися міграційного законодавства України, яке зокрема вимагає від них регулярно виїздити на батьківщину. Адже там на них чекає покарання.

З одного боку, українське міграційне законодавство встановлює, що не можна повертати іноземця на батьківщину, якщо його може

бути там піддано кримінальному покаранню. З іншого, ймовірність такого покарання треба доводити, а практика, що існує в Україні, показує, що навіть білоруських опозиціонерів повертали на батьківщину, прекрасно розуміючи, що з ними там станеться. Видворенню не заважало навіть те, що в Білорусі досі не скасовано смертну кару.

Чому так відбувається, в цілому зрозуміло. Тоталітарні держави, якими на сьогодні є РФ та Білорусь, де-факто існують за межами правового поля. У випадку цих держав застосування правових методів, принципів і норм міжнародного права є неефективним, оскільки вони недоговороздатні щодо дотримання принципів верховенства права та законності. Тому доведення наявності небезпеки для того чи іншого громадянина цих держав утруднене. Також утруднені, наприклад, такі процеси як отримання іноземцем з цих країн українського громадянства, навіть якщо Україна готова його дати. Так, росіянин, що воює за Україну у складі полку «Азов», згадує: «Вперше я подавав на громадянство, коли вийшов законопроект про добровольців. Ми великою групою хлопців подали документи. Тоді нам відмовили через російське громадянство: спочатку треба було від нього відмовитися. Але для того, щоб це зробити, слід було їхати до посольства рф і писати заяву. Законопроект не брав до уваги те, що якби ми опинились у посольстві рф — ми б уже звідти не вийшли. Цей пункт недопрацювали. Нещодавно вийшли поправки: якщо тебе переслідують за політичними мотивами або якщо ти маєш заслуги перед Україною — можеш подаватися на громадянство й так. Я вже збирав документи, але буквально за місяць почалася війна. <...> За моїми спостереженнями, якщо ти людина не медійна — малоймовірно, що тобі дадуть громадянство. Невзоров його отримав, бо він медійне обличчя. Сказав буквально пару слів на підтримку України — і йому дали паспорт. А ті, хто воює за Україну з 2014 року, залишаються ні з чим. <...> Я не маю й закордонного паспорта. Зробити його не можу, бо посольство росії не працює» [2].

На практиці багато громадян держав-агресорів, які займають проукраїнську позицію та навіть воюють у складі ЗСУ, насправді порушують порядок перебування в Україні, але не можуть нічого з цим зробити. В них або немає законного механізму виправити це становище, або відповідні правові норми не реалізуються на практиці.

А. М. Рубаненко наводить такі дані. За показниками діяльності Державної міграційної служби України виявлено нелегальних мігран-

тів: 2019 рік – 12864 особи; 2020 рік – 4197 осіб; 2021 рік – 8308 осіб; 2022 рік – 5082 осіб. Виконано рішень про примусове повернення: 2019 рік – 9254 осіб; 2020 рік – 3389 осіб; 2021 рік – 5739 осіб; 2022 рік – 3410 осіб. Прийнято рішень про визнання біженцем: 2019 рік – 41 особа; 2020 рік – 39 осіб; 2021 рік – 87 осіб; 2022 рік – 20 осіб [1, с.116]. Але у 2022 році громадяни країн-агресорів уже не мали можливості законно продовжити право перебування в Україні іншим шляхом, окрім визнання їх біженцями, адже посольства їхніх країн в Україні не функціонували, виїхати на батьківщину вони не могли. Втім, лише 20 осіб (і, певно, не всі вони – громадяни країн-агресорів) були визнані біженцями за весь 2022 рік. Це вочевидь менше, ніж є і в Україні іноземців, що потрапили в скрутне становище через повномасштабне вторгнення країн, громадянами яких вони є.

Дана ситуація є нестандартною. Нідє у світі не існує правового механізму, який міг би ефективно відокремити диверсантів від проукраїнськи налаштованих осіб, які заслуговують на безперешкодне отримання українського громадянства. Отже, готового рішення не існує. Однак є нагальна потреба його напрацювати, оскільки існуюче становище не є справедливим. Наприклад, одним із рішень може стати безперешкодне надання українського громадянства за спрощеною процедурою тим громадянам країн-агресорів, які служать в ЗСУ, адже всі вони проходять перевірку СБУ.

Література

1. Рубаненко А. М. Адміністративно-правові засади відповідальності іноземців та осіб без громадянства. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дис... доктора філософії за спеціальністю 081 – Право. – Сумський державний університет, Суми, 2023. – 210 с.
2. Тихонова Наталія. «Якщо потраплю в полон, мене не можна буде обміняти — я не громадянин України»: росіянин з «Азову». – URL: <https://hromadske.ua/posts/yaksho-potraplyu-v-polon-mene-ne-mozhna-bude-obminyati-ya-ne-gromadyanin-ukrayini-rosiyanin-z-azovu>

Нагорний О.В.,
*студент I курсу магістратури,
юридичного факультету Державного університету
інфраструктури та технологій*

Науковий керівник: д. ю. н., доц., Добкіна К.Р.

ПЕРЕВАГИ МІЖНАРОДНОГО КОМЕРЦІЙНОГО АРБІТРАЖНОГО СУДУ ЯК ВИДУ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ

Актуальність проблеми обумовлена глобалізації світової економіки, в процесі розвитку економічних взаємозв'язків між країнами світу.

Міжнародний комерційний арбітражний суд (МКАС) є одним з видів альтернативного врегулювання спорів, який використовується для вирішення міжнародних комерційних спорів, коли сторони не можуть домовитися між собою щодо рішення. В сучасних умовах глобалізації економіки та зростання кількості міжнародних бізнес-операцій, вирішення спорів між міжнародними бізнес-партнерами стає надзвичайно важливим. Одним з видів альтернативного врегулювання спорів є Міжнародний комерційний арбітражний суд (МКАС), який має свої переваги порівняно з національними судами.

Перевагою МКАС є швидкість та ефективність процесу вирішення спору. У порівнянні з національними судами, які можуть займати відносно довгий час для розгляду справ, МКАС може дати рішення за короткого строк, що дозволяє міжнародним бізнес-партнерам продовжувати свої дії без затримок.

Незалежність та безпристрасність арбітрів є іншою важливою перевагою МКАС. У національних судах або трибуналах, судді часто можуть бути під впливом різних політичних, економічних та соціальних факторів. У МКАС, арбітри є незалежними та безпристрасними і не піддаються таким впливам.

Приватність та конфіденційність процесу розгляду спору також є важливою перевагою МКАС. У національних судах, розгляд справ може бути відкритим, що може викликати недовіру та шкодити біз-

нес-партнерству. У МКАС, процес розгляду спору зазвичай є конфіденційним, що забезпечує збереження приватності та довірчості між сторонами. Наприклад, він дозволяє сторонам зберегти конфіденційність своєї справи, оскільки судові процеси проходять за закритими дверима. Це особливо важливо для бізнес-партнерів, які хочуть уникнути негативних наслідків для своїх репутацій, а також захистити комерційну таємницю.

У зв'язку з тим, що рішення МКАС є конфіденційними, вони не стають предметом публічного обговорення. Це дозволяє сторонам у спорі зберігати конфіденційність своїх бізнес-операцій та угод, що може бути дуже важливим для бізнесу, особливо в таких галузях, як фармацевтика, технології та інтелектуальна власність. Також МКАС може бути ефективним для вирішення спорів, пов'язаних зі складними технічними або науковими питаннями, для яких потрібна спеціалізована експертиза. В цьому випадку, сторони можуть вибрати арбітрів зі спеціалізованою кваліфікацією та досвідом у відповідній галузі, що забезпечить більш обґрунтоване та точне рішення.

Також важливим фактором є можливість вибору арбітрів, які мають відповідні знання та досвід у певній галузі, є ще однією перевагою МКАС. У національних судах, судді не завжди мають достатні знання та досвід у конкретній галузі бізнесу, що може вплинути на якість рішення. У МКАС, сторони мають можливість вибрати арбітрів, які мають відповідні знання та досвід у галузі їхньої діяльності, що сприяє більш якісному та обґрунтованому вирішенню спору.

Окрім цього, МКАС зазвичай має міжнародний статус, що дає можливість залучати арбітрів з різних країн та використовувати міжнародні правила та стандарти. Це забезпечує більш широкий огляд та розуміння різних аспектів спору, що допомагає у вирішенні його.

Взагалі, Міжнародний комерційний арбітражний суд має багато переваг порівняно з національними судами, які дозволяють ефективно та швидко вирішувати спори між міжнародними бізнес-партнерами. Тому, він є одним з найбільш популярних видів альтернативного врегулювання спорів у сучасному світі.

Крім того, МКАС є більш гнучким та адаптивним, ніж національні суди. Сторони можуть вибрати місце та мову проведення арбітражу, а також встановити правила процесу, які відповідають їхнім потребам та очікуванням. Це дозволяє знизити витрати на процес та значно скоротити терміни вирішення спору.

Іншою перевагою МКАС є можливість виконання рішення в різних країнах світу завдяки конвенції про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень. Це забезпечує більшу юридичну впевненість бізнес-партнерів, які знають, що їхні права будуть захищені незалежно від місця проведення арбітражного процесу.

Також варто відзначити, що МКАС дозволяє сторонам уникнути відкриття відносин з національними судами, які можуть бути більш складними та тривалими. Це особливо важливо в країнах зі складною правовою системою або незалежність національних судів під сумнівом.

Крім того, МКАС забезпечує можливість вирішення спорів за міжнародними стандартами та правилами, що дозволяє сторонам уникнути невизначеності та ризику при вирішенні спорів в різних національних судах. Він також дає змогу залучити до рішення спору експертів з різних країн та галузей, що забезпечує більш об'єктивне та компетентне рішення. Також слід зазначити, що рішення МКАС мають міжнародне визнання та можуть бути виконані у будь-якій країні, що підписала Конвенцію про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень (Нью-Йоркська конвенція). Це означає, що сторони у спорі можуть впевнено розраховувати на те, що їх рішення буде виконане в будь-якій країні, яка підписала цю конвенцію.

Також, МКАС забезпечує можливість врегулювання спорів без необхідності використання національної законодавчої бази, що дозволяє сторонам вирішувати спір за міжнародними правилами та стандартами. Це зменшує ризику та необхідність витрат на адаптацію до національної законодавчої бази.

За даними статистики, МКАС забезпечує вирішення понад 90% спорів, що свідчить про його високу ефективність. Крім того, МКАС зазвичай пропонує гнучкі процедури та правила, що дозволяє сторонам вирішувати спір відповідно до їх потреб та бажань.

Варто зазначити, що МКАС має свої недоліки, зокрема, він може бути досить дорогим, особливо в порівнянні з іншими видами альтернативного врегулювання спорів, такими як медіація. Крім того, рішення МКАС можуть бути складними для виконання у країнах, де вони не мають законодавчого підґрунтя.

Проте, слід зазначити, що МКАС не є універсальним рішенням для всіх видів спорів. Наприклад, вирішення спорів, пов'язаних з громадськими справами та правами людини, може бути більш ефектив-

ним в інших міжнародних механізмах, таких як Міжнародний суд ООН. Крім того, МКАС може бути вартим для бізнесу, який має достатні ресурси, щоб покрити витрати на процедуру арбітражу, але не є доступним для менших бізнесів.

У будь-якому випадку, МКАС є важливим засобом вирішення міжнародних спорів, який дозволяє сторонам у спорі вибрати компетентний та незалежний орган для вирішення спору, забезпечує швидке та ефективне вирішення спорів, збереження конфіденційності та міжнародне визнання та виконання його рішень.

Крім того, МКАС може бути корисним і для державних установ, особливо якщо йдеться про державні контракти з іноземними підприємцями або іноземними інвесторами. У таких випадках, МКАС може забезпечити ефективніше та об'єктивніше вирішення спорів, які можуть виникнути між сторонами.

Також, важливо зазначити, що МКАС є досить гнучким механізмом вирішення спорів, оскільки він дає сторонам можливість самостійно визначити процедуру та правила, які будуть застосовуватися у конкретному спорі. Це дозволяє зберегти контроль за процесом вирішення спору та забезпечити максимальну ефективність процедури.

Також, варто зазначити, що МКАС є менш формальним процесом порівняно зі звичайним судочинством, оскільки сторони можуть самостійно визначити правила та процедуру розгляду справи. Це дозволяє зберегти більш дружній та менш формальний підхід до вирішення спору, що може бути важливим для збереження відносин між сторонами.

Крім того, МКАС є міжнародним механізмом вирішення спорів, що забезпечує можливість розгляду справи незалежно від території, на якій вона виникла. Це особливо важливо для міжнародних компаній, які займаються бізнесом у різних країнах світу. МКАС забезпечує сторонам міжнародне визнання та виконання рішень, що дозволяє забезпечити ефективне врегулювання спору та підвищити довіру між сторонами.

Важливо зазначити, що МКАС може бути менш витратним та швидким механізмом вирішення спорів порівняно зі звичайним судочинством. Це зумовлено тим, що процедура МКАС зазвичай займає менше часу та затрат, порівняно зі звичайним судочинством. Крім того, сторони можуть самі визначити правила та процедуру розгляду справи, що дозволяє забезпечити більш ефективне вирішення спору.

Однак, необхідно також зазначити, що МКАС не є універсальним рішенням для всіх видів спорів та для всіх компаній. Він може бути вигідним для міжнародних компаній з великою кількістю та значним обсягом міжнародних угод, але може бути менш ефективним для менших компаній з меншим обсягом міжнародного бізнесу.

Крім того, важливо зазначити, що МКАС має свої недоліки. Наприклад, він може бути менш прозорим та менш демократичним, оскільки процес вирішення спору відбувається за закритими дверима та зазвичай без можливості апеляції рішення. Крім того, він може бути менш вигідним для слабких сторін у спорі, оскільки він зазвичай потребує значних фінансових витрат та експертного підходу до розгляду справи.

У підсумку, Міжнародний комерційний арбітражний суд є важливим інструментом у сучасному світі бізнесу, який забезпечує ефективно та об'єктивно вирішення міжнародних спорів. Його переваги полягають у швидкості, економічності, компетентності та міжнародному статусі, що забезпечує більшу впевненість та захист прав сторін у спорі. І хоча він має деякі недоліки, він залишається одним з найбільш ефективних та популярних видів альтернативного врегулювання спорів.

ЛІТЕРАТУРА

1. "UNCITRAL Arbitration Rules" United Nations Commission on International Trade Law. 2010. <https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/arb-rules-2010/UNCITRAL-Arbitration-Rules-2010-e.pdf>
2. "ICSID Convention, Regulations and Rules" International Centre for Settlement of Investment Disputes. 2006. https://icsid.worldbank.org/en/Documents/resources/ICSID_Convention_eng.pdf
3. Born, Gary. "International Commercial Arbitration." Kluwer Law International, 2009.
4. Schreuer, Christoph. "The ICSID Convention: A Commentary." Cambridge University Press, 2009.
5. Gaillard, Emmanuel, and Savage, John. "Fouchard Gaillard Goldman on International Commercial Arbitration." Kluwer Law International, 1999.
6. Redfern, Alan, and Hunter, Martin. "Law and Practice of International Commercial Arbitration." Sweet & Maxwell, 2014.
7. Van den Berg, Albert Jan. "The New York Convention of 1958: An Overview." Kluwer Law International, 1981.

Печора Каріна Володимирівна,
здобувач наукового ступеня доктора філософії
кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань
Національної академії внутрішніх справ

ПОВНОВАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ТОРГІВЛІ ВАЛЮТНИМИ ЦІННОСТЯМИ

Національний Банк України (далі – НБУ) є основним суб'єктом валютного регулювання в Україні. Повноваження НБУ в сфері торгівлі валютними цінностями визначені законодавством України та стандартами міжнародних організацій, зокрема Міжнародного валютного фонду (далі – МВФ) та Базельського комітету з банківського нагляду.

Одним з основних завдань НБУ є забезпечення стабільності національної валюти та контроль за її курсом. Для цього НБУ має право здійснювати різні операції на валютному ринку, такі як купівля та продаж валютних цінностей, регулювання валютних курсів тощо.

Однак, НБУ має певні обмеження у повноваженнях у сфері торгівлі валютними цінностями. Наприклад, він не може втручатися в діяльність комерційних банків та інших фінансових установ, що займаються валютним бізнесом. Також, НБУ не може здійснювати операції на валютному ринку без дотримання встановлених норм та правил.

Окрім того, НБУ має повноваження проводити нагляд за фінансовими установами, що здійснюють валютні операції, та контролювати дотримання ними законодавства та регулюючих норм. Також, НБУ має право встановлювати обов'язкові резервні норми та ліміти на валютні операції для банків та інших установ, що здійснюють валютні операції [1].

Для ефективного виконання своїх повноважень у сфері торгівлі валютними цінностями, НБУ взаємодіє з різними органами державної влади та міжнародними організаціями. Зокрема, НБУ співпрацює з Міністерством фінансів України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, а також з іншими регуляторними органами.

Також, НБУ взаємодіє з міжнародними фінансовими організаціями, такими як МВФ, Європейський банк реконструкції та розвитку

(далі – ЄБРР), Міжнародний банк реконструкції та розвитку (далі – МБРР) та іншими. Ці організації надають фінансову підтримку Україні та допомагають впроваджувати реформи в галузі фінансового регулювання та банківської справи.

Крім того, НБУ співпрацює з комерційними банками та іншими фінансовими установами, що здійснюють валютні операції, для забезпечення стабільності національної валюти та контролю за валютним курсом. НБУ може встановлювати вимоги до банків щодо дотримання встановлених норм та правил, а також надавати рекомендації щодо оптимальних стратегій ведення валютного бізнесу.

Загалом, НБУ має широкі повноваження у сфері торгівлі валютними цінностями та виконання валютного регулювання в Україні. Ці повноваження допомагають забезпечити стабільність національної валюти та захистити фінансову систему країни від негативних впливів зовнішніх факторів, зокрема коливання валютного курсу та інші валютні ризики.

Повноваження НБУ у сфері торгівлі валютними цінностями включають такі аспекти, як регулювання валютного курсу, здійснення валютних операцій, встановлення курсів валют та управління валютними резервами. Крім того, НБУ забезпечує контроль за валютним ринком, встановлює вимоги до учасників ринку та здійснює моніторинг їх діяльності [2].

Одним з основних інструментів, яким користується НБУ для регулювання валютного курсу, є встановлення офіційного курсу національної валюти відносно іноземних валют. Цей курс встановлюється на основі аналізу зовнішньоекономічної ситуації та балансу платіжного балансу країни. НБУ також може здійснювати інтервенції на валютному ринку, при необхідності, для зменшення коливань валютного курсу.

Управління валютними резервами є ще одним важливим аспектом повноважень НБУ у сфері торгівлі валютними цінностями. Валютні резерви – це активи в іноземній валюті та інших іноземних фінансових інструментах, які можуть використовуватися для підтримки національної валюти та забезпечення стабільності національної економіки. НБУ має повноваження здійснювати операції з валютними резервами, такі як купівля та продаж активів на валютному ринку, залежно від потреб національної економіки та інших факторів.

НБУ також забезпечує контроль за валютним ринком та встановлює вимоги до учасників ринку, зокрема до банків, які здійснюють

валютні операції. НБУ встановлює правила та процедури для здійснення валютних операцій, контролює дотримання ліцензійних умов, встановлює обмеження на валютні операції в разі необхідності з метою забезпечення стабільності національної валюти та фінансової системи.

НБУ також має право здійснювати валютні операції з метою забезпечення захисту фінансової системи від можливих ризиків та шкідливих впливів. Наприклад, НБУ може встановлювати обмеження на здійснення валютних операцій з певними країнами або особами, які є об'єктом санкцій або можуть бути пов'язані зі злочинною діяльністю [3].

Отже, можна зробити висновок, що Національний банк України є одним з основних суб'єктів публічного адміністрування торгівлі валютними цінностями та здійснення валютного регулювання в Україні. Він має широкі повноваження, включаючи встановлення курсу національної валюти, регулювання грошової маси та здійснення операцій на відкритому ринку. НБУ також забезпечує дотримання валютних законів та міжнародних зобов'язань України, моніторинг валютного ринку та співпрацює з міжнародними фінансовими організаціями.

Ефективне виконання цих повноважень є важливим для забезпечення стабільності національної валюти та захисту фінансової системи країни від негативних зовнішніх впливів. Також, НБУ відіграє значну роль у розвитку торгівлі валютними цінностями в державі та її інтеграції до світової валютної системи.

Список використаних джерел:

1. Про Національний банк України: Закон України від 20 квіт. 2000 р. Верховна Рада України : [сайт]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>.
2. Положення про здійснення операцій із валютними цінностями, затверджене Постановою Національного банку України від 02 січ. 2019 р. № 2: [сайт]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002500-19#Text>.
3. Про валюту та валютні операції: Закон України від 23 лют. 2019 р. № 2473-VIII. [сайт]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>.

Плотнікова К.О.,
кандидат юридичних наук
доцент кафедри державно-правових дисциплін
юридичного факультету
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна,
м.Харків, 61022, майдан Свободи 6,
e-mail:katia1003katia@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-6975-7659

ДО ПИТАННЯ ЩОДО МІСЦЕВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ

Важливим інститутом демократії – є місцеве самоврядування. Відповідно до статті 3 Європейської хартії місцеве самоврядування означає право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання та управління суттєвою часткою публічних справ, під власну відповідальність, в інтересах місцевого населення [4].

Відповідно до статті 2 Закону України «Про місцеве самоврядування» місцеве самоврядування в Україні – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів на Україні [3].

Слід зауважити, що місцеві податки є обов'язковими платежами, розміри яких відповідно до законодавства України встановлюються органом місцевого самоврядування у відповідній територіально-адміністративній одиниці та зараховуються до його місцевого бюджету.

Так, перерахування місцевих податків і зборів до відповідних місцевих бюджетів здійснюється відповідно до Бюджетного кодексу України [1, с. 117]. Розуміється, основне значення у забезпеченні реалізації функції держави у регулюванні економічних процесів мають податки, які зараховуються до місцевих бюджетів для формування власних доходів. Тільки в частині місцевих податків і зборів місцева влада самостійна.

Зарубіжне податкове законодавство використовує поняття локальних податків як альтернативу місцевим податкам і зборам. Тому

в більшості розвинених країн місцеві податки складають від 5 до 30 відсотків усіх податкових надходжень до державних бюджетів і значну частину доходів місцевих бюджетів. Видно, що це твердження має бути уточненим. Місцеві податки та збори, які звично визначаються шляхом здійснення повноважень місцевого самоврядування, повністю надходять до місцевих бюджетів, оскільки податки, які збираються на місцях, а потім зараховуються до державного бюджету, належать до видів загальнодержавних, державних податків, федеральних та інших.

Загалом місцеве оподаткування різних країн суттєво відрізняється залежно від різних факторів, зокрема, загального рівня життя, соціально-економічної політики, рівня правової культури громадян, властивостей податкової системи, мінімізувати можливі форми ухилення від оподаткування.

Також диференційовано кількість місцевих податків і зборів у зарубіжних країнах. Зокрема, у Франції діє понад 40 місцевих податків і зборів, у Німеччині – 55, в Італії – близько 70, у Бельгії – близько 100. Особливої уваги заслуговує досвід Великобританії у сфері місцевого оподаткування: тут діє лише місцевий податок на нерухомість.

Істотною відмінністю української податкової системи від іноземної є відсутність великої кількості податків, які переважають у зарубіжних країнах. Однією з основних проблем іноземних податкових систем, на яку вказують багато дослідників, є складність оподаткування як для платників податків, так і для податкових органів. Як наслідок, виникають проблеми з виявленням схем ухилення від сплати податків, що збільшує витрати на утримання та навчання податківців [2].

У Швеції формування місцевих бюджетів за рахунок податків і зборів згідно з Конституцією цієї країни гарантує, що держава надає муніципалітету достатньо високу політичну та фінансову автономію. Однак, використовуючи принцип однаковості надання державних послуг у всій державі, центральна влада встановлює стандарти.

Цікавим є досвід місцевого оподаткування у Франції. Місцеві податки відіграють важливу роль у податковій системі країни. Із системи місцевого оподаткування чотири, які мають найбільшу частку: земельний податок на забудовані ділянки; земельний податок на незабудовані ділянки; податок на житло; професійний податок. Державне майно звільнено від оподаткування земельним податком.

Законодавство Японії містить Закон про місцеві податки, який визначає види податків, які можуть адмініструвати місцеві органи

влади. Відповідно до цього закону органи місцевого самоврядування мають право у разі потреби застосовувати ставки податку, що перевищують норму [4, с. 202].

Науковий інтерес представляє досвід Іспанії, де відповідно до Закону «Про місцеві фінанси» місцеві органи адмініструють п'ять податків: на нерухомість, компанії, транспортні засоби, на будівлі та податок на зростання вартості землі в містах. Перші три податки є обов'язковими, а інші два можуть використовуватися на розсуд місцевої влади.

На нашу думку, досвід оцінки та ефективної реалізації якісної податкової політики в Японії гідний наслідування в сучасній Україні. В основі системи місцевого оподаткування близько 49% припадає на місцеві бюджети, що особливо важливо для формування місцевих бюджетів, оскільки така система оподаткування має виняткову гнучкість і високу адаптивність.

В Україні частка місцевих податків і зборів значно нижча, ніж у розвинених країнах, і становить близько 7% на відміну від зарубіжжя, де частка прибутків становить не менше 40% доходів місцевих бюджетів.

Аналіз зарубіжної системи фінансової підтримки органів місцевого самоврядування та її порівняння з вітчизняною практикою дає змогу виявити певні проблеми в організації фінансової підтримки органів місцевого самоврядування в Україні, а саме:

– недосконалий механізм міжбюджетних відносин та централізований підхід до формування місцевих бюджетів, як наслідок: делеговані повноваження не мають відповідних фінансових ресурсів;

– місцеві податки та збори в Україні не відіграють суттєвої ролі у забезпеченні фінансовими ресурсами органів місцевого самоврядування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010р. No 2456-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. №50. Ст. 572.
- 2 Калустян Я.В. Оцінка систем місцевого оподаткування зарубіжних країн. Інноваційна економіка. 2013. № 11. С. 200-205
- 3 Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 24. Ст. 170.
- 4 З'європейська хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text

РОТАЙ Валерія,

*здобувач ступеня вищої освіти бакалавр
Національної академії внутрішніх справ,*

Керівник: ВЕДЕНЯПІНА Марина,

*к.ю.н., доцент кафедри економічної безпеки
та фінансових розслідувань
Національної академії внутрішніх справ*

УГОРЩИНА-УКРАЇНА-ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ: НАУКОВА ВЗАЄМОДІЯ СУЧАСНИХ ПРАВОВИХ ДУМОК

Наукова взаємодія відіграє життєво важливу роль у формуванні правової бази та сприянні інтелектуальному зростанню. У цьому контексті Угорщина, Україна та Європейський Союз визнали важливість обміну ідеями та досвідом щодо сучасної правової думки. У цьому есе досліджується наукова взаємодія між цими суб'єктами та підкреслюється користь, яку вона приносить для розвитку правового мислення у відповідних регіонах.

Внесок Угорщини у наукову взаємодію:

— Угорщина стала активним учасником наукових обмінів щодо сучасних правових думок.

— Через свої академічні інституції, юристів і дослідницькі центри Угорщина активно бере участь у співпраці з Україною та Європейським Союзом.

— Ця взаємодія сприяє обміну правовими теоріями, порівняльними дослідженнями та політичними рамками, дозволяючи ширше зрозуміти сучасні правові виклики та потенційні рішення. [2]

Участь України в наукових обмінах:

— Україна також відіграє істотну роль у науковій взаємодії щодо сучасної правової думки.

— Юридичне співтовариство країни активно співпрацює з Угорщиною та Європейським Союзом, використовуючи їхній досвід для вирішення виникаючих правових проблем і обміну інноваційними підходами.

— Через спільні дослідницькі проекти, конференції та наукові публікації Україна сприяє обміну правовими знаннями та культивуванню прогресивного правового мислення в регіоні. [1]

Роль Європейського Союзу у просуванні наукової взаємодії:

— Як наднаціональна організація, яка прагне сприяти співпраці та обміну знаннями, Європейський Союз відіграє вирішальну роль у сприянні наукової взаємодії між його державами-членами.

— Через різноманітні ініціативи, дослідницькі програми та мережі ЄС сприяє міждисциплінарним дослідженням сучасних правових думок.

— Він надає платформу для Угорщини, України та інших держав-членів для зв'язку, обміну ідеями та розвитку всебічного розуміння правових проблем у глобалізованому світі. [1]

Переваги наукової взаємодії:

— Наукова взаємодія між Угорщиною, Україною та Європейським Союзом приносить численні переваги розвитку сучасної правової думки.

— По-перше, це заохочує обмін найкращим досвідом, уможливорюючи ухвалення ефективної правової бази та політики.

— По-друге, він сприяє застосуванню порівняльного підходу, сприяючи аналізу та адаптації успішних правових моделей з різних юрисдикцій.

— По-третє, він сприяє культурі співпраці, коли юридичні експерти з різних професій збираються разом для вирішення спільних проблем і пошуку інноваційних рішень. [3]

Наукова взаємодія між Угорщиною, Україною та Європейським Союзом щодо сучасної правової думки демонструє відданість цих суб'єктів сприянню інтелектуальному зростанню та правовому розвитку. Завдяки співпраці ці регіони обмінюються ідеями, знаннями та покращують розуміння сучасних правових проблем.

Ця взаємодія не лише приносить користь країнам-учасникам, але й сприяє ширшому розвитку правового мислення в європейському контексті. Продовжуючи брати участь у наукових обмінах, Угорщина, Україна та Європейський Союз можуть спільно сприяти розвитку правової бази, яка ефективно вирішує складні ситуації сучасного світу.

Список літератури

1. Голош М. Українсько-угорські відносини новітньої доби та їх вплив на європейську інтеграцію. Геополітика України: історія і сучасність. 2018. Вип. 1. С. 78–86.
2. Ткач Д. І. Сучасна Угорщина в контексті суспільних трансформацій: монографія. К. : МАУП, 2014. 271 с.
3. Науково-технічне співробітництво між Україною і Угорщиною. Режим доступу: <https://nyiregyhaza.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/naukovo-tehniche-spivrobotnictvo-mizh-ukrayinoyu-i-ugorshchinoyu>

Сімак О.І.,
*1 курс магістратури Юридичного факультету
Державного університету інфраструктури та технологій*

Науковий керівник: Добкіна К.Р.,
декан юридичного факультету ДУІТ

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ АРБІТРАЖУ В УКРАЇНІ

Арбітраж та його впровадження, а також загальні проблеми та можливі їх вирішення, розглядаються як питання розвитку альтернативних способів вирішення спорів в Україні. На основі загальних характеристик розкриваються головні проблеми та перешкоди, які виникають у процесі впровадження арбітражу в Україні та пропонуються можливі шляхи їх вирішення, а також містять конкретні рекомендації та практичні поради, які можуть бути корисними для розвитку арбітражної системи в Україні.

Проблеми впровадження арбітражу в Україні полягають у відсутності ефективної правової бази, низькій рівні кваліфікації фахівців та відсутності довіри до арбітражу з боку громадськості. Недостатня увага держави до розвитку арбітражних установ та необхідної підтримки їх діяльності також є причиною проблем впровадження арбітражу в Україні. Крім того, наявність конфлікту інтересів, непрозорість діяльності окремих арбітражних установ та незабезпеченість виконання рішень також зменшують довіру громадськості до арбітражної системи в Україні.

Додатково до недоліків правової системи України, які були згадані вище, можна назвати і багато інших проблем, які пов'язані зі становленням арбітражу в Україні. На сьогоднішній день існують такі проблеми впровадження арбітражу в Україні:

- Відсутність якісної правової бази для розгляду спорів шляхом арбітражу;
- Недостатня кількість кваліфікованих арбітрів та їх непостійний склад;
- Відсутність відповідальності арбітрів за їхні рішення та відсутність можливості контролю за їх діяльністю;

- Відсутність достатньої підтримки держави та відсутність належної інформаційної та матеріальної бази для розвитку арбітражу;
- Недостатня популяризація та свідомість щодо арбітражу серед судових органів, бізнес-спільноти та громадськості в цілому.

Ці проблеми ускладнюють розвиток арбітражу в Україні та призводять до зниження довіри до цього механізму врегулювання спорів. Вирішення цих проблем потребує комплексного підходу, спрямованого на створення ефективної правової бази, підвищення якості підготовки та кваліфікації арбітрів, встановлення механізмів контролю та відповідальності за їх діяльність, розвиток інформаційної та матеріальної бази, а також підвищення свідомості та популяризації арбітражу серед громадськості та бізнес-спільноти.

Крім того, проблему впровадження арбітражу в Україні поглиблює труднощі з доступністю арбітражного судочинства для малих та середніх підприємств, які можуть бути забезпечені адвокатами з достатнім рівнем знань у галузі арбітражного права, та з недостатньою розповсюдженістю самої ідеї арбітражу серед суб'єктів господарської діяльності. Крім того, недостатня підготовка суддів, які розглядають справи в арбітражному порядку, також становить проблему для впровадження арбітражу в Україні.

Основними матеріалами дослідження є аналіз законодавства України, наявність правової бази для арбітражу, визначення основних проблем, які заважають ефективному використанню арбітражу в Україні, досвід інших країн у цій сфері та практика вирішення спорів в арбітражних судах в Україні.

Серед проблем можна виділити наступні:

- Недостатнє розуміння процедури арбітражу серед громадян та бізнес-середовища України, що призводить до низького рівня популярності та використання даного методу вирішення спорів.
- Недостатньо високий рівень кваліфікації арбітрів, який у свою чергу знижує довіру до результатів арбітражних рішень та може викликати конфлікти між сторонами.
- Низький рівень розвитку інфраструктури арбітражу, зокрема відсутність потрібних приміщень та технічних засобів, що може ускладнювати процес арбітражного розгляду справ.
- Відсутність ефективної системи виконання арбітражних рішень, що призводить до ігнорування або затягування виконання рішень.

- Проблеми зі здійсненням контролю за діяльністю арбітражних судів, що може спричинити недостатню якість арбітражних рішень та порушення прав сторін.

Ці проблеми свідчать про необхідність подальшого розвитку арбітражу в Україні та вдосконалення законодавства з цього питання.

Також проблемою є відсутність ефективних механізмів виконання рішень арбітражу в Україні. Багато рішень просто ігноруються або виконуються зі значним запізненням, що підриває довіру до арбітражного процесу. Недоліками є також незадовільна кількість професійних арбітрів з необхідною кваліфікацією та відсутність стандартів для практики арбітражу в Україні.

Окрім того, українське законодавство щодо арбітражу не є повністю сумісним із міжнародними стандартами, що ускладнює залучення іноземних суб'єктів до арбітражних процедур в Україні. Крім того, український законодавчий процес повільний та неспроможний оперативно вносити зміни до арбітражного законодавства з метою покращення ситуації в цій сфері.

Ще однією проблемою є недостатня кількість професійних арбітрів в Україні. Існують випадки, коли арбітражні рішення були скасовані в судовому порядку через некваліфікованість арбітрів, що призвело до втрати довіри до арбітражу як механізму врегулювання спорів.

Крім того, існує недостатній рівень усвідомлення населення про можливості альтернативного врегулювання спорів, зокрема, арбітражу. Багато громадян не знають, що вони можуть вирішувати свої спори через арбітраж, або мають недостатню інформацію про процедуру та її переваги.

Нарешті, проблемою є відсутність якісного законодавства про арбітраж в Україні, що може призвести до недостатньої захищеності прав сторін у випадку спору. Законодавчі акти, які регулюють арбітражну процедуру, не завжди є зрозумілими та практично застосовними, що ускладнює їх використання в практиці.

Другою проблемою є відсутність уніфікованого регулювання арбітражних процедур у законодавстві України. Наразі діє чимало нормативно-правових актів, які визначають порядок проведення арбітражних процедур, однак вони не уніфіковані і часто протирічать одне одному. Це створює труднощі як для сторін, так і для арбітражного суду, оскільки вони повинні вирішувати, які норми застосовувати

в конкретному випадку. Уніфікація законодавства у цій сфері була б дуже корисною для всіх сторін арбітражного процесу.

Третя проблема полягає у неефективності виконання рішень арбітражного суду в Україні. Часто сторони не мають можливості чи бажання виконувати рішення, винесене арбітражним судом, а державні органи виконавчої влади не завжди забезпечують його ефективне виконання. Це знижує довіру до арбітражу як ефективного засобу вирішення спорів, що в свою чергу призводить до зменшення популярності альтернативних способів врегулювання спорів в Україні.

Враховуючи все описане, проблеми впровадження арбітражу в Україні пов'язані з відсутністю необхідного рівня кваліфікації суддів, відсутністю уніфікованого регулювання арбітражних процедур та неефективністю виконання рішень арбітражних судів. Розв'язання цих проблем можливе лише за певних зусиль із боку держави та всіх зацікавлених сторін в арбітражному процесі. Впровадження арбітражу в Україні потребує подальшої роботи з поліпшення правової бази та забезпечення відповідних ресурсів для його ефективного функціонування.

Можна зробити наступні висновки:

1. Потрібно змінити нормативно-правову базу, щоб вона відповідала вимогам міжнародних стандартів і була чіткою і зрозумілою для всіх сторін участі у спорах.
2. Важливо підвищити кваліфікацію арбітрів та забезпечити їх незалежність від замовників.
3. Потрібно забезпечити ефективну роботу адміністративних органів арбітражу, які займаються організацією процесу та забезпеченням дотримання процедур.
4. Необхідно створити необхідні матеріальні та технічні умови для забезпечення ефективної роботи арбітражних установ.
5. Важливо популяризувати альтернативні методи вирішення спорів, зокрема арбітраж, серед бізнесу та громадськості для збільшення їх використання та розвитку.

Впровадження арбітражу в Україні супроводжується рядом проблем. Найбільш відчутними є проблеми з правозастосуванням та неповною реалізацією міжнародних стандартів у галузі альтернативного врегулювання спорів. Крім того, необхідно покращити законодавчу базу, зокрема, прийняти закон про медіацію, відновити роботу Національної арбітражної асоціації та забезпечити кваліфікованість суддів-арбітрів.

Для вирішення цих проблем необхідно проводити постійну роботу з просвітництва та підвищення свідомості суспільства про можливість альтернативного врегулювання спорів. Також потрібно вдосконалювати навички та знання юристів у галузі арбітражу. Крім того, важливо залучати до цієї сфери іноземних експертів та приваблювати іноземні справи до українських арбітражних судів.

Таким чином, вирішення проблем впровадження арбітражу в Україні вимагає комплексного підходу та взаємодії всіх зацікавлених сторін, що забезпечить ефективне функціонування альтернативного врегулювання спорів в країні.

Список використаної літератури та джерел

1. Закон України «Про арбітражні суди» від 23 грудня 1994 року № 112/94-ВР.
2. Кравцов С. Міжнародний комерційний арбітраж та національні суди / С. Кравцов. – Х. : Право, 2014. – 231 с.
3. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24 лютого 1994 р.
4. Альтернативні способи вирішення спорів: навч. посіб. / М. Я. Білак, Ю. Д. Притика, О. М. Спектор, М. М. Хоменко; за заг. ред. Ю. Д. Притики. Харків : Право, 2019. 264 с. С. 238

Сукайло Б.О.,

*студент I курсу магістратури, юридичного факультету
Державного університету інфраструктури та технологій*

Науковий керівник: Добкіна К.Р.,

*д. ю. н., доцент
декан юридичного факультету
Державного університету інфраструктури та технологій*

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ МЕДІАЦІЇ В РОЗВ'ЯЗАННІ СПОРІВ

Актуальність теми обумовлена у тому, що при розв'язанні спорів між сторонами можуть виникати різні проблеми, які потребують вирішення. Медіація є одним із можливих варіантів вирішення конфліктів, проте вона має як позитивні, так і негативні аспекти, які необхідно враховувати при виборі цього методу. Порівняльний аналіз переваг та недоліків медіації допоможе визначити, чи варто використовувати цей метод при вирішенні певних конфліктів та які можливі ризики виникнення негативних наслідків. Отже, основною проблемою є необхідність оцінити ефективність та доцільність використання медіації як методу розв'язання спорів з урахуванням всіх можливих переваг та недоліків.

Медіація — це структурований та водночас гнучкий процес, в якому нейтральна не упереджена сторона (медіатор) допомагає конфліктуючим сторонам якнайкраще провести процес переговорів та знайти те рішення, яке задовольнятиме інтереси кожної з цих сторін. При цьому сам медіатор не має повноважень приймати будь-які рішення, його завдання — якісне та професійне вибудовування процесу переговорів між партнерами по конфлікту з метою пошуку нових рішень [1].

Головна мета медіації полягає в досягненні рішення, яке задовольнить обидві сторони, що конфліктують. Тобто, на відміну від судового порядку, медіація має на меті вирішити конфлікт, а не притягнути до відповідальності винного. [2]

Переваги медіації для сторін спору:

1. Можливість зберегти свої нервові клітини та «власне обличчя».

2. Можливість зберегти власний час та гроші (медіація є більш економічною процедурою, ніж судовий розгляд, як в контексті часових, так і фінансових витрат).

3. Можливість не концентруватися на минулому, а дивитись у майбутнє, в тому числі разом із іншою стороною конфлікту.

4. Можливість вийти за кордони предмету спору, та рухатись у будь-якому напрямку.

5. Гнучкість рішення та рішення, яке орієнтоване на інтереси та потреби сторін спору. [3].

Недоліки медіації:

1. Невдача: медіація може не принести результату, оскільки сторони можуть не дійти до взаємоприйняттого рішення.

2. Нерівність: у медіації може відбуватися нерівність між сторонами, які мають різний рівень експертизи або впливу на медіатора.

3. Непрофесіоналізм: якщо медіатор не має достатнього досвіду, навичок або професійної етики, це може призвести до неякісної медіації.

Медіація є ефективним методом розв'язання спорів у більшості випадків, особливо тих, де важливі взаємовідносини між сторонами та швидке та ефективне рішення. Однак, перед використанням медіації, необхідно ретельно проаналізувати конкретну ситуацію та визначити, чи відповідає цей метод потребам сторін та може допомогти досягнути розумного та справедливого рішення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Медіація, як один із ефективних альтернативних способів вирішення конфліктів, URL: <https://rtp.com.ua/news/mediatsiya-instrument/>
2. Застосування медіації при вирішенні спорів між учасниками юридичної особи, URL: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA008614#
3. Переваги медіації: коротке про головне, URL: <https://uba.ua/ukr/news/8051>

REQUIREMENTS FOR ARTICLES

Materials that have not previously been published in other publications, have scientific novelty, relevant topics of the journal and are of theoretical and practical importance are accepted for consideration

All works are blindly reviewed and tested in plagiarism checker. Articles should be sent to the e-mail (info@iepd.hu)

Responsible publisher: Oktatási és Szakmai Fejlesztési Intézet Alapítvány, Institute of Educational and Professional Development.

Official registration number: 01-01-0012772

1065 Budapest, Hajós utca 17. 1/2. Tel.: +36704136699.

E-mail: info@iepd.hu

www.iepd.hu

The publishing contributory company:

LLC «Rik-U». Uzhhorod, Gagarina str. 36,

Code 39442312, tel.: +380954800799, E-mail: print@rik.com.ua.

Sertificate DK 5040, in 2016.01.21

Administrative assistants of journal:

Master of Law Sakharchuk Volodyr attorney

Typography, graphics, printing preparation and printing works: LLC «Rik U» (Uzhhorod)

Layout: Kokina Renata

Cover artwork: Kokina Renata

Submission of manuscripts: info@iepd.hu

Order, subscription: info@iepd.hu

In case of order we charge postal costs.

Thanks to our supporters:

Limited Liability Company «SNK group», Uzhhorod, Ukraine. tel.: +380665380084

Order № _____.